

VSTUPNÍ ANALÝZA

Chomutov

2016

Úvod

Město Chomutov vstoupilo do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) začátkem roku 2016. Jeden z hlavních městem deklarovaných důvodů pro spolupráci představovalo zlepšení situace na sídlištích, kde v bytech některých vlastníků dochází ke zvýšené koncentraci sociálně vyloučených osob. V rámci tzv. koordinovaného přístupu bude vypracován strategický plán sociálního začleňování, jenž je závazným dokumentem pro čerpání prostředků ze tří operačních programů Evropských strukturálních a integračních fondů.

Předkládaná vstupní analýza obsahuje deskripci hlavních problémů souvisejících se sociálním vyloučením a představuje tak základní analytický podklad pro následné diskuse a návrhy opatření. Vstupní analýza je standardním nástrojem, který ASZ využívá v úvodní fázi spolupráce s obcemi. Je podkladem pro činnost lokálního partnerství, zejména pak pro vytvoření Strategického plánu sociálního začleňování (SPSZ). Realizuje ji oddělení výzkumů, projektů a komunikace Agentury (OVPK) ve spolupráci s lokálními konzultanty (LK) v dané obci. Analýza je pojata jako pracovní dokument, který je možné upravovat a doplňovat. Přináší vhled do situace ve městě a poskytuje referenční body k diskusím v pracovních skupinách.

Vstupní analýza primárně slouží k následujícím účelům:

1. Vymezení cílových skupin (CS), které mají být v rámci další spolupráce podpořeny
2. Lokalizace těchto skupin na území obce
3. Identifikace problémů a potřeb CS zejména v oblastech bydlení, zaměstnanosti, vzdělávání, sociální práce a sociálních služeb, bezpečnosti, zadluženosti a zdraví
4. Odhalení příčin problémů
5. Zjištění bariér pro řešení problémů a naplňování potřeb
6. Zmapování potenciálu pro řešení problémů a naplňování potřeb
7. Podrobnější vhled do problematiky bydlení v rámci domů se složitou vlastnickou strukturou
8. Navržení doporučení, která by napomohla k řešení situace (další doporučení pak vzejdou z debat pracovních skupin, tedy ze zkušenosti klíčových místních aktérů)

Metodologie

V rámci realizace výzkumu byly v Chomutově využity tyto metody sběru informací:

1. Studium veřejně dostupných materiálů (starší analýzy, výroční zprávy, webové stránky institucí, údaje v katastru nemovitostí, atd.)
2. Získání a analyzování neveřejných dat od souvisejících institucí (data o uchazečích o zaměstnání, údaje z evidence obyvatel, data o dluzích vůči městu, údaje o počtech klientů neziskových organizací, údaje od Sociálního odboru, atd.)
3. Rozhovory se zástupci institucí a s obyvateli lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob – viz tabulka
4. Účast na pracovních skupinách lokálního partnerství (skupinová debata)
5. Pozorování

Výzkum probíhal od února do konce května 2016.

Tabulka č. 1: Seznam rozhovorů

Instituce/pozice	Počet rozhovorů
Odbor sociálních věcí (vedoucí odboru, terénní sociální pracovníce, pracovníce OSPOD, kurátorky)	6
Úřad práce (ředitelka, vedoucí oddělení hmotné nouze, vedoucí oddělení trhu práce)	4
Městská policie (vedoucí oddělení prevence, strážníci, APK)	5
PČR	1
Chomutovská bytová (osoba pověřená řízením společnosti)	1
Odbor školství	1
Ředitelé základních škol	3
K – centrum	1
Člověk v tísni (ředitelka, terénní pracovníci)	3
Světlo Kadaň (vedoucí pobočky, terénní pracovníce)	2
Náměstek primátora	1
Člen zastupitelstva města, předseda Výboru pro národnostní menšiny	2
Člen komise pro kulturu, kreativní a komunitní rozvoj, poradce pro veřejnost, kreativitu a média	1
Předsedové a členové výborů SVJ	6
Zaměstnanci ubytoven	2
Technické služby	1
Obyvatelé lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených	9 hloubkových a 36 kratších rozhovorů

Sociální vyloučení

V rámci předkládané vstupní analýzy se pracuje s konceptem sociálního vyloučení, který je srozumitelný většině evropských a českých institucí a je rovněž centrálním pojmem ASZ. Sociálním vyloučením je označován proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení je manifestován v různých rovinách, například sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučené skupiny lidí se tak ocitají v situaci, kdy se s mírou narůstající exkluze snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakt s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení, a snižuje se též míra přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel (přístup na trh práce, ke standardnímu a dlouhodobému bydlení, k plnohodnotnému vzdělání apod.). Lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, mezi které se řadí přístup a návyky samotných sociálně vyloučených.

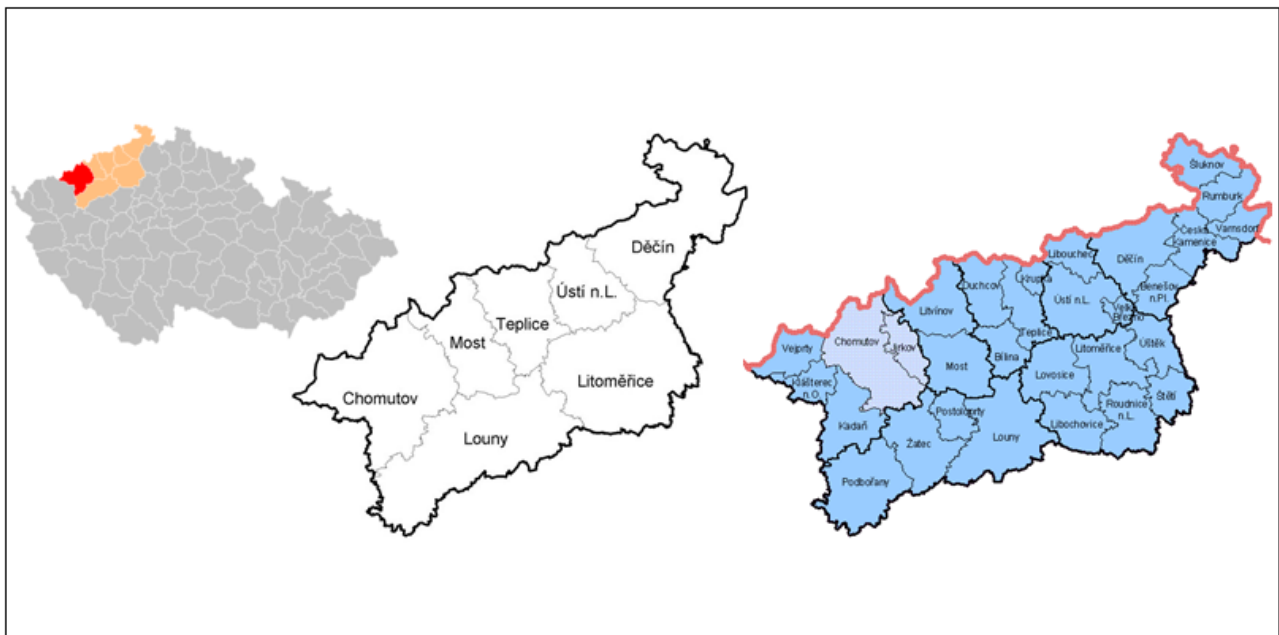
Vyšší koncentrace sociálně vyloučených lidí na jednom místě bývá nazývána sociálně vyloučenou lokalitou (SVL). V kontextu Chomutova už klasické sociálně vyloučené lokality zanikly, ostatní sledované lokality lépe vystihuje termín lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob. Větší část obyvatel těchto lokalit totiž znaky sociálního vyloučení nenesou, podíl sociálně vyloučených osob je zde ovšem vyšší než v jiných částech města. V souladu s pojetím sociálního začleňování v rámci Strategie ASZ je účelné pracovat s těmito lokalitami jako s celky, tedy nevydělovat z nich pouze skupinu osob sociálně vyloučených. Důvodů je celá řada:

- 1) Hranice mezi sociálně vyloučenými a sociálně začleněnými obyvateli domů může být v mnoha případech neostrá. Lze si ji přiblížit v podobě spektra, kde na jednom konci figurují zaměstnaní, vzdělanější a nezádlužení vlastníci bytů a na straně druhé pak nezaměstnaní, nekvalifikovaní a zadlužení nájemníci, přičemž nemalá část obyvatel se nachází někde uprostřed.
- 2) Problémy spojené se sociálním vyloučením se dotýkají všech obyvatel sledovaných lokalit. Mezi ty nejčastěji uváděné a nejvíce palčivé se řadí nezáměr některých vlastníků v SVJ o dění v bytech a v domech, problematika drogově závislých bez ohledu na jejich etnicitu i sociální situaci, nedostatek volnočasových aktivit pro děti a mládež, aj.
- 3) Soužití sociálně vyloučených a sociálně začleněných obyvatel generuje četné problémy v oblasti sousedského soužití, přičemž tyto spory jsou často srozumitelné pouze v kontextu celých domů jako sociálních organismů.

Základní informace

Město Chomutov se nachází v jihozápadní části Ústeckého kraje. Je největším městem okresu Chomutov a počtem obyvatel se řadí na páté místo v Ústeckém kraji. Od krajského města Ústí nad Labem je Chomutov vzdálený 65 kilometrů a od Prahy 90 kilometrů. Chomutov je od roku 2006 statutárním městem a také obcí s rozšířenou působností. Správní obvod obce s rozšířenou působností Chomutov (SO ORP Chomutov) zahrnuje 25 obcí, rozlohou jde o druhý největší správní obvod Ústeckého kraje. Z celkového počtu 81 572 obyvatel SO ORP Chomutov žije převážná část obyvatelstva v Chomutově a Jirkově, počet obyvatel tohoto souměstí dosahuje necelých 69 000 tisíc (všechny uvedené údaje se vztahují k 1. 1. 2016).

Obrázek č. 1: Poloha SO ORP Chomutov

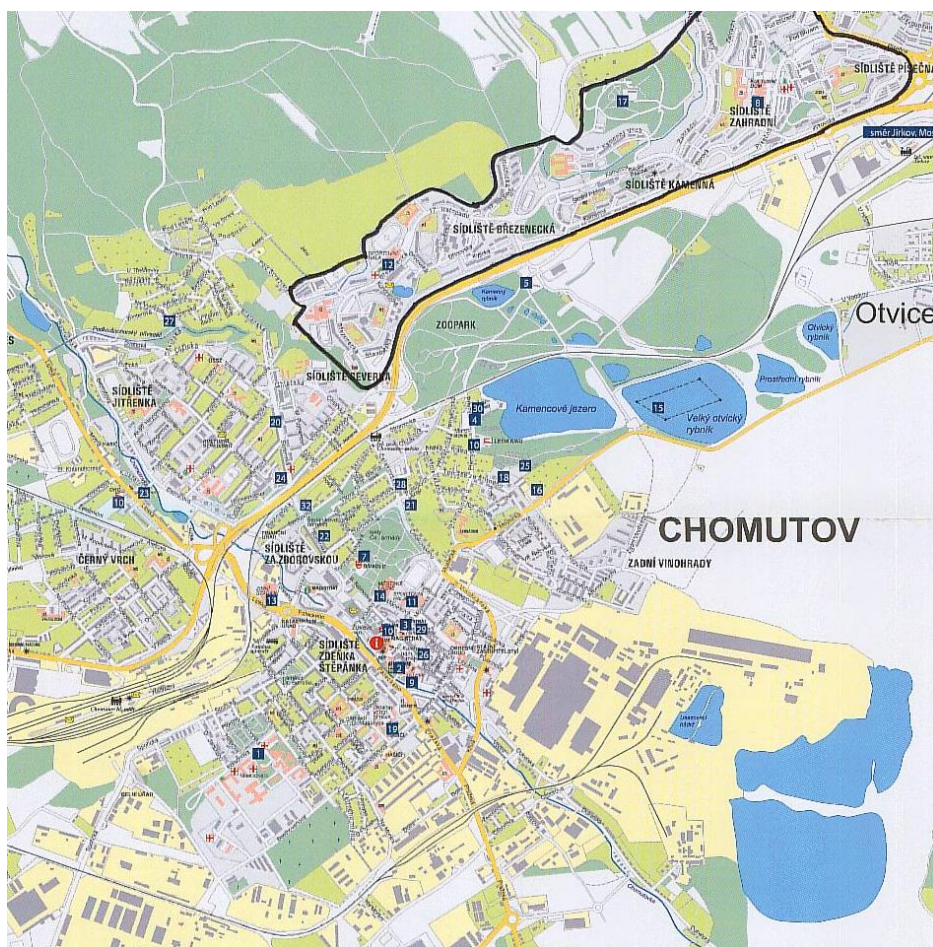

Zdroj: ČSÚ

Charakter města Chomutov byl ovlivněn těžbou nerostných surovin a rozvojem těžkého průmyslu po druhé světové válce. Město představovalo centrum výroby trub a oceli v podniku Válcovny trub a železářny Chomutov, jež byly nástupcem Mannesmannových závodů a Poldi Kladno. K Mannesmannovým závodům patřil hnědouhelný důl Julius, který byl v poválečném období přejmenován na důl Jan Žižka. Důl byl uzavřen v roce 1992. Zásadní obrat v ekonomickém vývoji města přinesla devadesátá léta. Těžký průmysl i těžba hnědého uhlí zaznamenaly velký propad na významu. Došlo k výraznému snížení pracovních příležitostí a nárůstu nezaměstnanosti. Chomutovský region se dlouhodobě řadí mezi území s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Dřívější těžký průmysl je v Chomutově postupně nahrazován průmyslem lehkým v nedalekých průmyslových zónách, které přinášejí nové pracovní příležitosti.

Pro průmyslovou výrobu i těžbu ve druhé polovině 20. století bylo nutné zajistit přísun dalších pracovních sil, což se projevilo v nárůstu počtu obyvatel a ve zvýšení bytové výstavby. Začaly se také rušit vesnice v chomutovském okrese, které musely ustoupit těžbě hnědého uhlí, a jejich obyvatelům bylo rovněž třeba opatřit bydlení. Z těchto důvodů započala v Chomutově intenzivní výstavba panelových sídlišť. První velké chomutovské sídliště vzniklo v bývalé Horní vsi. Výstavba pokračovala v sedmdesátých a osmdesátých letech dále směrem k Jirkovu a vytvořila pás sídlištní zástavby pod svahy Krušných hor. Na hornoveské sídliště tak navazuje sídliště Březenecká, Kamenná, Písečná a Zahradní. Ve druhé dekádě 21. století začala regenerace sídlišť a byl inovován systém hromadné dopravy, který propojuje sídliště s centrem Chomutova i s přilehlým Jirkovem. Regenerací prochází také centrum města, ale i zázemí a volná krajina v okolí Chomutova. Do konce osmdesátých let byla ve volných prostranstvích na okrajích katastru města stavěna sídliště, od devadesátých let je tento prostor zaplňován průmyslovými a obchodními zónami, ale také rekreačními a volnočasovými areály. Ve městě byl vybudován Podkrušnohorský zoopark, který navazuje na areál Kamencového jezera.

Obrázek č. 2: Chomutov – chomutovská sídliště

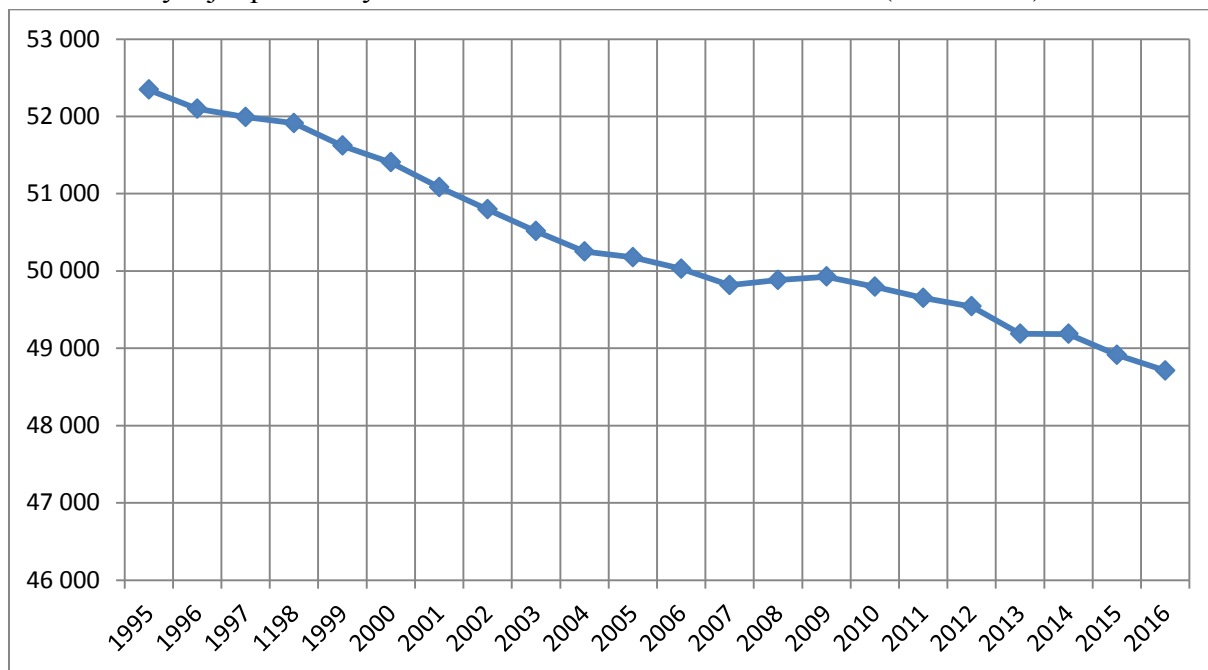

Zdroj: <http://www.chomutov-projekty.eu/images/vyznacena-zona-iprm-iop.jpg>

Obyvatelstvo

Město Chomutov mělo k 1. 1. 2016 celkem 48 710 obyvatel (bez cizinců). V posledních dvaceti letech vykazuje počet obyvatel Chomutova setrvalý pokles. V roce 2007 klesl počet obyvatel pod 50 tisícovou hranici a od tohoto roku se pohybuje již jen pod ní. V letech 2015 a 2016 nedosáhl počet obyvatel ani 49 000.

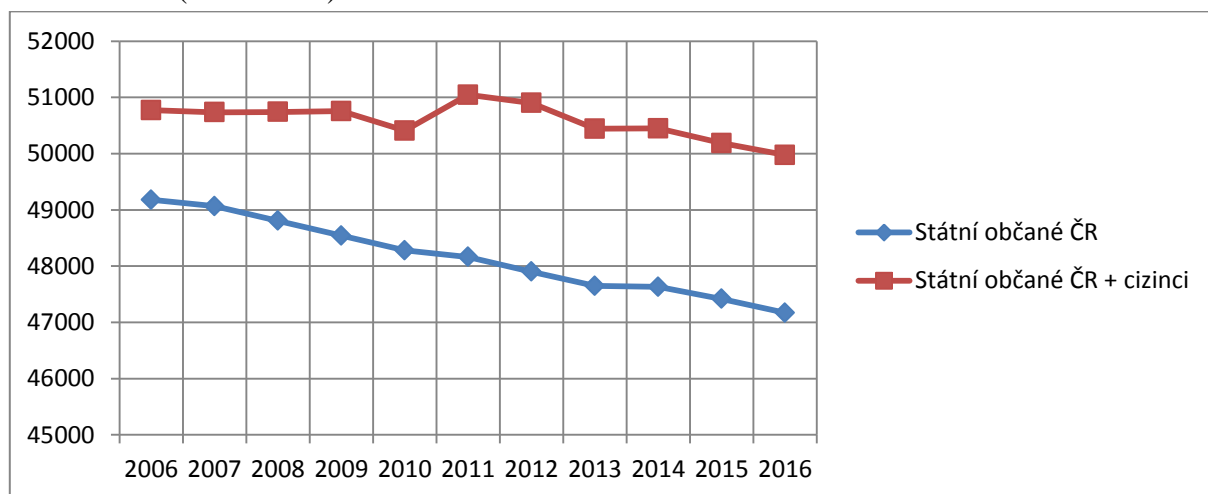
Graf č. 1: Vývoj v počtu obyvatel Chomutova v letech 1995 – 2016 (stav k 1. 1.)

Zdroj: ČSÚ

Na 50 tisícovou hranici se počet obyvatel Chomutova dostane pouze v případě, že do celkového počtu bude zahrnut i počet cizinců s povoleným pobytem na území města (tj. státních příslušníků jiných zemí, kteří nejsou občany České republiky).

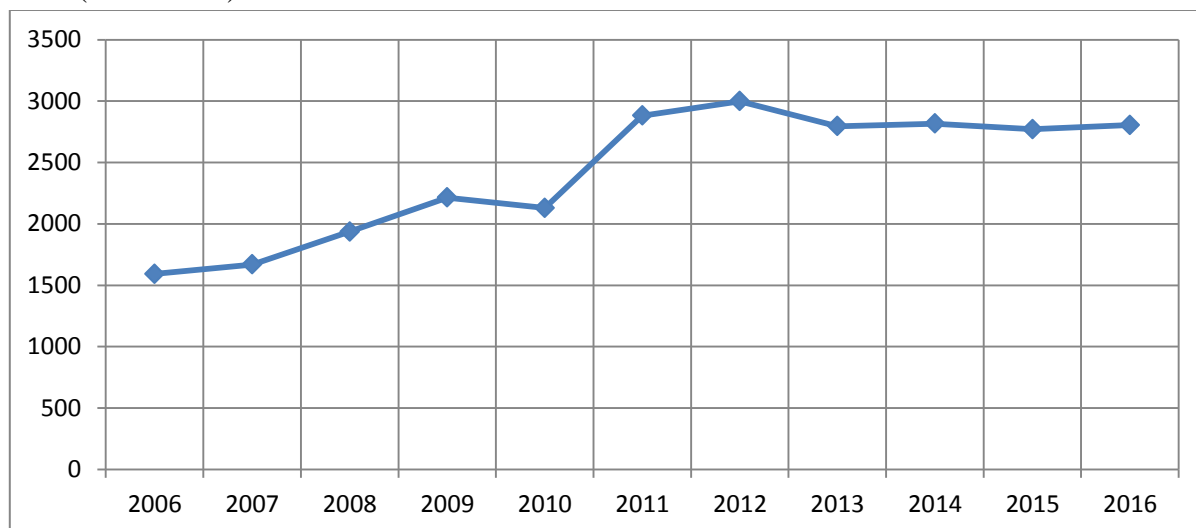
Graf č. 2: Vývoj v počtu obyvatel Chomutova – občané České republiky i cizinci v letech 2006 – 2016 (stav k 1. 1.)

Zdroj: MV ČR

Počet cizinců s povoleným pobytem na území Chomutova totiž v posledních deseti letech stoupal. Mezi cizinci převažují státní příslušníci Vietnamu, Ukrajiny, Slovenska a Německa.

Graf č. 3: Vývoj v počtu cizinců s povoleným pobytem na území Chomutova v letech 2006 – 2016 (stav k 1. 1.)

Zdroj: MV ČR

V souvislosti s výše zobrazenými grafy a údaji v nich obsaženými je třeba zmínit, že se Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra rozcházejí v počtech obyvatel uváděných ke shodnému datu. Základní příčina rozdílů spočívá v metodice. Úkolem Informačního systému evidence obyvatel Ministerstva vnitra je přesně identifikovat a evidovat každého občana České republiky bez ohledu na to, zda žije v České republice nebo v zahraničí. Občané jsou vedeni v místě trvalého pobytu, přestože tam třeba nežijí, a tato skutečnost vede k rozdílnosti obou statistik. Na rozdíl od Ministerstva vnitra nemá Český statistický úřad žádnou evidenci obyvatel a údaje zjišťuje jen na základě výsledků sčítání lidu. Tyto údaje jsou dále upravovány o počty narozených a zemřelých dle hlášení matričních úřadů a také o počty přistěhovalých a vystěhovalých přebíraných z Ministerstva vnitra.

Přes rozdíly v údajích od obou institucí je dobře patrný pokles celkového počtu obyvatel Chomutova v posledních šesti letech. Od roku 2011 začal být přirozený přírůstek, tj. počet narozených mínus počet zemřelých, v záporných hodnotách. Podobně je tomu i u migračního přírůstku, s výjimkou v roce 2013, kdy byl kladný migrační přírůstek.

Tabulka č. 1: Pohyb obyvatelstva v Chomutově v letech 2010 - 2015

Rok	Stav k 1. 1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek
2010	49795	583	490	1918	1365	93	553	646
2011	49649	526	530	1389	1495	-4	-106	-110
2012	49540	498	524	1280	1607	-26	-327	-353
2013	49187	457	530	1474	1403	-73	71	-2
2014	49185	485	508	1396	1645	-23	-249	-272
2015	48913	463	532	1399	1533	-69	-134	-203

Zdroj: ČSÚ

Celkový přírůstek obyvatel Chomutova je od roku 2011 pouze v záporných hodnotách, což ukazuje na odliv obyvatelstva z města. Za poklesem počtu obyvatel totiž není jen pohyb v počtu narozených a zemřelých, ale projevuje se zde vyšší počet vystěhovalých vzhledem k počtu přistěhovalých.

Rozložení obyvatel Chomutova dle pohlaví je v posledních šesti letech poměrně vyrovnané, ženy mírně převažují nad muži. Porovnáním se stavem v roce 2002 a 2005, kdy zastoupení žen představovalo v celkovém počtu obyvatel Chomutova 51,3%, lze konstatovat, že dochází k postupnému vyrovnávání počtu žen a mužů.

Tabulka č. 2: Rozložení obyvatel Chomutova podle pohlaví v letech 2010 – 2015

Rok	Stav k 31. 12.	Muži	%	Ženy	%
2010	50441	24931	49,4%	25510	50,6%
2011	49540	24562	49,6%	24978	50,4%
2012	49187	24378	49,6%	24809	50,4%
2013	49185	24368	49,5%	24817	50,5%
2014	49913	25186	50,5%	24727	49,5%
2015	48710	24028	49,3%	24682	50,7%

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura obyvatel Chomutova v základních rysech odpovídá struktuře obyvatelstva České republiky. Počet osob starších 65 let narůstá a je zde patrný obecný trend stárnutí populace. Zvýšený nárůst počtu osob v této věkové kategorii odpovídá tomu, že se do ní řadí početnější ročníky narozené koncem čtyřicátých a začátkem padesátých let 20. století. Podíl obyvatel v produktivním věku mezi 15 a 64 lety klesá. Počet obyvatel ve věku 0 až 14 let se pohybuje ve sledovaném období mezi 14 a 15 %. Výše uvedený trend stárnutí populace je patrný také z rostoucího průměrného věku. V roce 2005 byl průměrný věk obyvatel Chomutova 39,3 a v roce 2015 již 41,7.

Tabulka č. 3: Rozložení obyvatel Chomutova podle věkových skupin v letech 2010 – 2015

Rok	Stav k 31. 12.	0-14	%	15-64	%	65+	%	Průměrný věk
2010	50441	7353	14,6%	35945	71,3%	7143	14,2%	40,4
2011	49540	7347	14,8%	34778	70,2%	7415	15,0%	40,7
2012	49187	7387	15,0%	33993	69,1%	7807	15,9%	40,9
2013	49185	7467	15,2%	33577	68,3%	8141	16,6%	41,1
2014	49913	7469	15,0%	32983	66,1%	8461	17,0%	41,4
2015	48710	7502	15,4%	32500	66,7%	8708	17,9%	41,7

Zdroj: ČSÚ

Vzdělanostní struktura v Chomutově není uspokojivá, odpovídá však situaci v regionu severozápadních Čech. V důsledku socioekonomického vývoje vykazuje Ústecký a Karlovarský kraj nejnižší vzdělanostní úroveň v České republice.

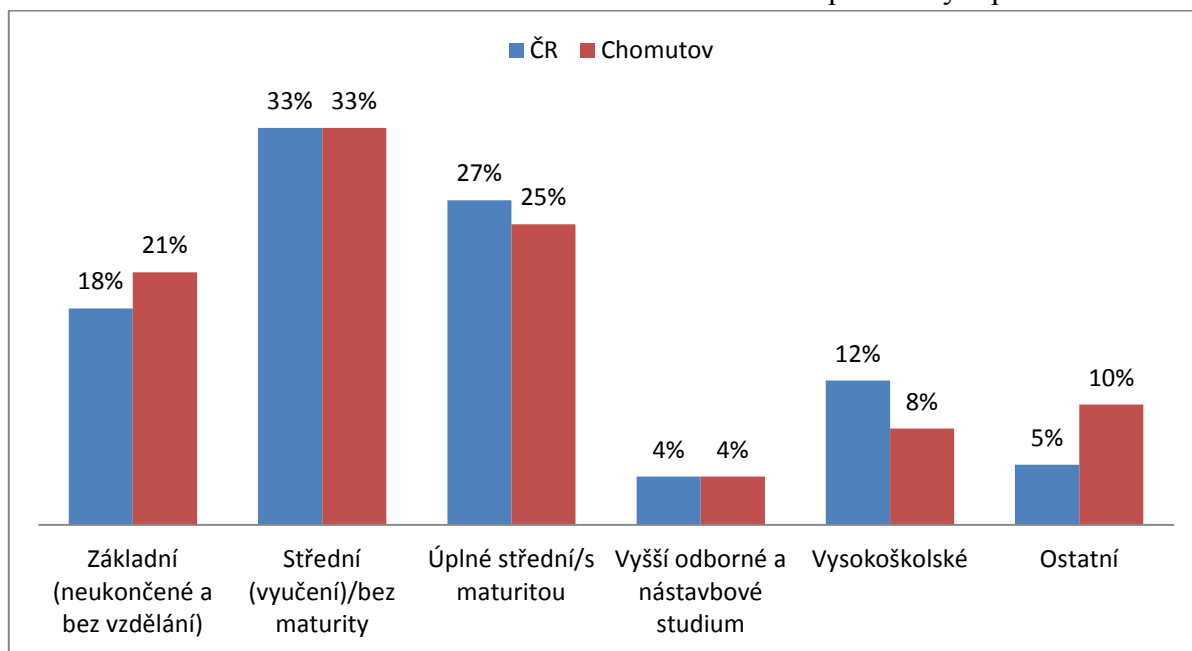
Tabulka č. 4: Okresy s nejnižší vzdělanostní strukturou – rok 2011

	Počet let školní docházky	Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním
Sokolov	11,3	6%
Tachov	11,4	6%
Děčín	11,5	7%
Chomutov	11,5	7%
Most	11,5	8%

Zdroj: ČSÚ, SLBD 2011

V Chomutově se vyskytuje vysoký podíl obyvatel se základním nebo neukončeným vzděláním, či s malým počtem let strávených školní docházkou. Tato skutečnost je odrazem situace před rokem 1990, kdy velká část obyvatel města pracovala v těžkém průmyslu na pozicích s nízkou kvalifikací. V celorepublikovém srovnání vycházejícím z dat získaných v rámci Sčítání lidu, bytů a domů 2011 (SLBD 2011) byla vzdělanostní struktura obyvatel Chomutova starších 15 let charakteristická výraznějším podílem osob v nejnižších vzdělanostních kategoriích (tj. bez vzdělání, se základním vzděláním včetně neukončeného), jejich podíl činil 21%. Celorepublikový průměr byl o 3% nižší. Vyšší podíl osob v nižších vzdělanostních kategoriích se odráží i v celkovém počtu vysokoškoláků mezi obyvateli Chomutova. V roce 2011 bylo v Chomutově pouze 8% obyvatel vysokoškolsky vzdělaných, celorepublikový průměr byl 12%.

Graf č. 4: Vzdělanostní struktura – srovnání Chomutova s celorepublikovým průměrem

Zdroj: ČSÚ, SLBD 2011

Bezpečnost

Bezpečnost představuje v rámci celého Ústeckého kraje jedno ze zásadních témat. Strategie prevence kriminality v České republice na období 2012 - 2015 a Strategie prevence kriminality v České republice na období 2016 - 2020 (Strategie PK ČR) zavedla v rámci sledování výskytu sociálně nežádoucích jevů na určitém území tzv. rizikovost územních jednotek. Okresy, které mají index rizikovosti vyšší než je průměr České republiky, jsou považovány za rizikové a je na ně zaměřena pozornost z hlediska preventivních opatření ze strany MV ČR, dalších členů Republikového výboru pro prevenci kriminalit a také krajských samospráv. V roce 2014 byly všechny okresy v Ústeckém kraji prohlášeny za rizikové, všechny se umístily mezi dvaceti nejrizikovějšími okresy.

Tabulka č. 1: Index rizikovosti v okresech Ústeckého kraje v roce 2014

Okres	Pořadí v ČR	Počet obyvatel	Index nezaměstnanosti	Index počtu vyplacených dávek	Index kriminality	Index rizikovosti
Most	1	114419	868,9	2306,8	357,1	3532,8
Ústí nad Labem	5	119519	847,8	1805,5	362,6	3016,0
Děčín	6	131975	709,1	1917,0	319,5	2945,7
Chomutov	8	124963	780,8	1776,2	330,5	2887,5
Teplice	9	128796	630,0	1629,2	319,4	2578,6
Louny	11	86378	713,8	1476,3	240,3	2430,5
Litoměřice	20	119070	617,5	1128,9	249,4	1995,9

Zdroj: MV ČR

Pozn.: Index nezaměstnanosti – počet nezaměstnaných v okrese k 31. 12. 2013 indexovaný na deset tisíc obyvatel; Index počtu vyplacených dávek – počet vyplacených dávek státní sociální podpory a hmotné nouze v okrese k 31. 12. 2013 indexovaný na deset tisíc obyvatel; Index kriminality – počet trestných činů v okrese k 31. 12. 2013 indexovaný na deset tisíc obyvatel.

Rizikovost okresů v Ústeckém kraji souvisí s vysokou nezaměstnaností a nepříznivou sociální skladbou obyvatelstva. Důležitou roli hraje například i to, zda má město přirozenou strukturu obyvatel – tedy jestli tu rodiny žijí po generace, nebo se sem velká část lidí přistěhovala relativně nedávno. Nezanedbatelným faktorem bylo i zaměření regionu na těžký průmysl, energetiku a těžbu, které rovněž značnou měrou ovlivnilo strukturu obyvatelstva. V průběhu druhé poloviny 20. století se sem lidé stěhovali za prací ze všech částí tehdejšího Československa a v devadesátých letech došlo k rozpadu pracovního trhu.

V žebříčku územních odborů Policie České republiky (ÚO PČR) s nejvyšším indexem kriminality zveřejněném na webu Mapakriminality.cz, kde jsou zpracována data ze statistik PČR, se v roce 2014 v první desítce umístilo hned pět měst Ústeckého kraje. Jednalo se o Ústí nad Labem, Most, Chomutov, Teplice a Děčín. Na prvním, druhém, třetím, pátém a šestém pořadí byly územní odbory Praha I, Praha II, Praha IV, Praha III a Praha Venkov-Jih, které jsou však pro účely tohoto shrnutí uvedeny jako Praha celkově. Pražské územní odbory následuje Ostrava a Brno a jediným městem, které v první desítce nepatří do Ústeckého kraje, představuje Liberec a Karviná.

Tabulka č. 2: Územní odbory PČR s nejvyšším indexem kriminality v roce 2014

Pořadí v ČR	Územní odbor / město	Index kriminality
1	Praha	574,4
2	Ostrava	469,2
3	Brno	376,0
4	Ústí nad Labem	359,1
5	Most	355,6
6	Liberec	332,7
7	Chomutov	327,9
8	Teplice	320,2
9	Děčín	317,8
10	Karviná	304,2

Zdroj: Mapa kriminality

V roce 2014 řešil ÚO PČR Chomutov 4 130 trestných činů, index kriminality byl 327,9. Obvodní oddělení Chomutov Černovická v roce 2014 evidovalo 432 trestných činů a index kriminality byl 288,5, obvodní oddělení Chomutov – město evidovalo 931 trestných činů a index kriminality byl 559, obvodní oddělení Chomutov – Kamenná evidovalo 513 trestných činů a index kriminality byl 229,3. V roce 2015 došlo k snížení nápadu trestné činnosti, celkem bylo za ÚO PČR Chomutov evidováno 3 083 trestných činů, index kriminality poklesl na 244,8. Obvodní oddělení Chomutov Černovická v roce 2015 evidovalo 372 trestných činů a index kriminality byl 248,4, obvodní oddělení Chomutov – město evidovalo 646 trestných činů a index kriminality byl 378,8, obvodní oddělení Chomutov – Kamenná evidovalo 486 trestných činů a index kriminality byl 217,2. Na základě dat z dostupných statistik i z informací od ÚO PČR Chomutov a MP Chomutov lze konstatovat, že v posledních pěti letech dochází v Chomutově ke snižování nápadu trestné činnosti, výjimkou byl rok 2013, kdy nápad trestné činnosti přechodně stoupl v důsledku amnestie prezidenta republiky.

Tabulka č. 3: Trestná činnost podle obvodních oddělení za rok 2015

	<i>Chomutov - město</i> Index kriminality 387.8			<i>Chomutov Kamenná</i> Index kriminality 217.2			<i>Chomutov Černovická</i> Index kriminality 248.4		
	Zjištěno	Objasněno	%	Zjištěno	Objasněno	%	Zjištěno	Objasněno	%
Trestné činy celkem	646	384	59	486	287	59	372	230	62
Vraždy	0	0	0	1	1	100	0	0	0
Znásilnění	1	1	100	3	3	100	0	0	0
Fyzické útoky	43	35	81	18	16	89	28	21	75
Loupeže	5	3	60	6	4	67	9	4	44
Vloupání do obydlí	11	3	27	10	4	40	4	2	50
Vloupání do chat a chalup	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Krádeže automobilů	7	2	29	16	7	44	4	4	100
Krádeže věcí z automobilů	38	12	32	44	2	5	21	4	19
Krádeže jízdních kol	17	12	71	10	2	20	6	2	33
Výroba, držení a distribuce drog	10	6	60	10	9	90	7	6	86
Řízení pod vlivem	21	19	90	16	16	100	19	19	100
Všechny zbývající trestné činy	492	291	59	352	223	63	273	168	62

Zdroj: Mapa kriminality

Politika statutárního města Chomutova se zaměřuje na strategii kontroly kriminality. Chce eliminovat rizikové jednání a snížit motivy a příležitosti k páčání trestných činů. Ve městě byl v roce 1996 zahájen provoz kamerového dohlížecího systému, který zajišťuje Městská policie Chomutov. Celkový počet kamer Městské policie je 97, kamerové body jsou v centru města (17), na sídlištích (35), v podchodech (12), v areálu skateparku (10), na sportovištích (17) a dále je to 6 mobilních terminálů.

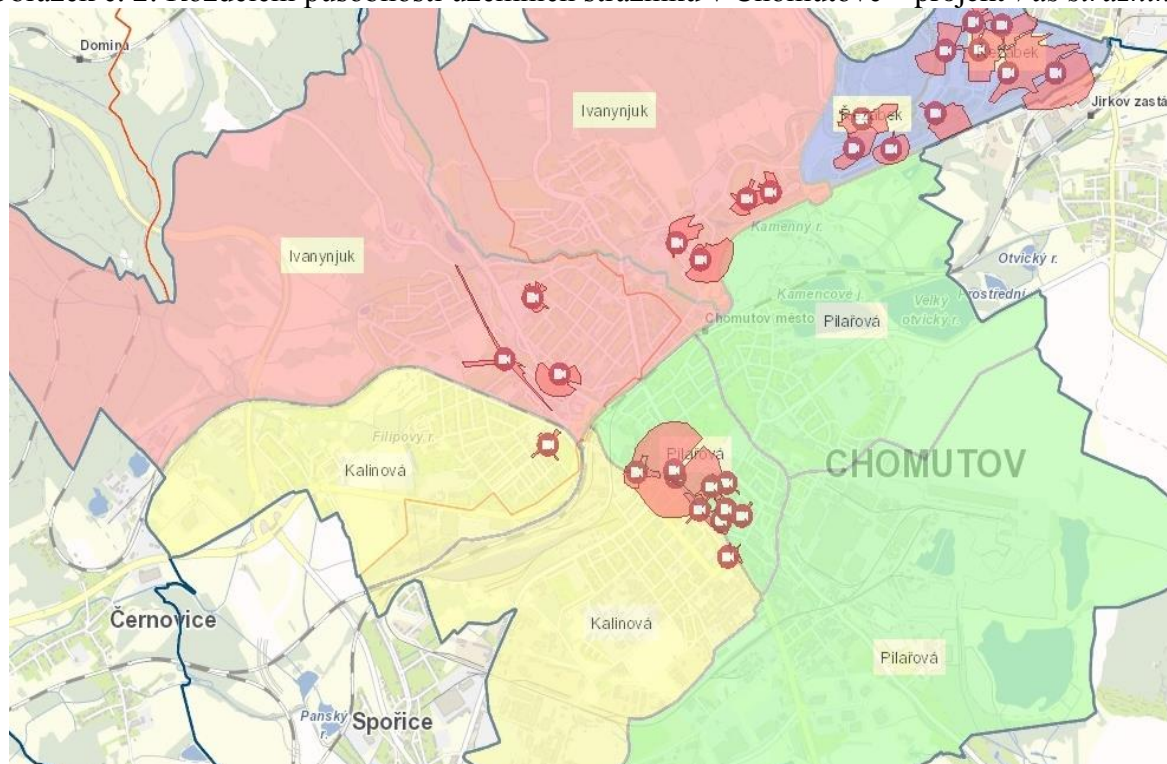
Obrázek č. 1: Kamerový dohlížecí systém v Chomutově

Zdroj: www.mpchomutov.cz

Městská policie Chomutov měla k 31. 12. 2015 celkem 68 zaměstnanců. Z toho bylo 55 strážníků, 8 operátorů zajišťujících na dispečinku nepřetržitý provoz městského kamerového systému, dalších 5 pracovníků tvořil aparát. Prostřednictvím projektu *Váš strážník* mohou občané řešit jakékoliv podněty týkající se veřejného pořádku a bezpečnosti přímo s příslušným územním strážníkem. Územního strážníka lze kontaktovat telefonicky, e-mailem nebo formulářem na webových stránkách.

Obrázek č. 2: Rozdělení působnosti územních strážníků v Chomutově – projekt *Váš strážník*

Zdroj: www.mpchomutov.cz

Při Městské policii působí civilní zaměstnanci – asistenti prevence kriminality (APK). V letech 2012 – 2014 byl získán dotační titul od Ministerstva vnitra na 6 APK. Další APK byli financováni dotačním titulem Úřadu práce za spoluúčasti města Chomutov již od roku 2009. APK realizují pochůzkovou preventivní činnost v problematických lokalitách města. Pochůzkovou činnost provádějí každý pracovní den v režimu denních a odpoledních směn. APK jsou vybaveni mobilním telefonem a záznamovým zařízením – minikamerou. Kromě pochůzkové činnosti provádějí v ranních a odpoledních hodinách dohled na přechodech pro chodce v blízkosti mateřských a základních škol. Zaměřují se rovněž na vytipovaná riziková místa. Vedení Městské policie představilo na pracovní skupině Bezpečnost záměr ještě v průběhu roku 2016 posílit dohledovou službu v problematických oblastech i v nočních hodinách a ve dnech pracovního klidu. Jednalo by se především o objekty ve veřejných prostorech na sídlištích (Písečná, Zahradní). K rozšíření služby o noční směny došlo již v květnu roku 2016. Pro zajištění víkendových služeb jsou k dispozici finanční prostředky, jako problém se ukazuje nedostatek vhodných uchazečů o pozici APK. V prvním čtvrtletí roku 2016 působilo v Chomutově okolo 20 APK, v měsíci květnu se jejich počet zvýšil na 26. Tento stav je dle expertů zabývajících se bezpečností třeba udržet. Další navýšení by jistě přispělo ke zlepšení bezpečnostní situace ve městě, mohl by být snáze zajištěn plánovaný třísměnný režim a víkendové služby.

Bezpečnost vnímají obyvatelé Chomutova jako velký problém, ukazují to výsledky průzkumů veřejného mínění a vyplývá to i z rozhovorů provedených v rámci zpracovávání této analýzy. Například Chomutovský deník přinesl zjištění, že v dotazníkovém šetření realizovaném koncem roku 2013 uváděl značný počet respondentů jako největší problém ve

městě právě kriminalitu (http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/nejvetsi-problem-chomutova-kriminalita-vzkazali-mestu-lide-20140306.html). Průzkum veřejného mínění, který v Chomutově proběhl v roce 2005, dospěl k poznatku, že nejhůře hodnotili občané právě bezpečnost a pracovní příležitosti (<https://www.chomutov-mesto.cz/?download=/ks-zkm/kronika-2005.pdf>). Podobné závěry ukázal i starší Výzkum veřejného mínění k problematice kriminality, její prevence a vlastní bezpečnosti občanů v Ústeckém kraji z roku 2009, jehož realizátoři se tématem detailně zabývali v jednotlivých okresech regionu (http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1651317).

Podle mediální analýzy i podle výpovědí oslovených obyvatel města představují zvýšené riziko drogově závislí. Závislost na drogách je v celém Ústeckém kraji považována za závažný problém. Stoupá počet případů drogové kriminality, v Chomutově došlo v posledních letech k nárůstu případů nedovolené výroby a držení drog.

Tabulka č. 4: Trestné činy spojené s drogovou problematikou za ÚO PČR Chomutov

	2013	2014	2015
Výroba držení a distribuce drog	64	81	73
Ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	97	85	92
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného	41	58	55
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe	10	10	7
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů - předmět k nedovolené výrobě	8	4	2

Zdroj: Mapa kriminality

Nezanedbatelná část obyvatel Chomutova spojuje snížený subjektivní pocit bezpečí s Romy. K místům, která jsou pocíťovaná jako více nebezpečná v souvislosti s vyšší koncentrací Romů, se řadí dle dotázaných hlavně chomutovská sídliště. Obyvatelé sídlišť se necítí v bezprostředním okolí svého bydliště bezpečně, stěžují si na občanské soužití a drobnou kriminalitu, agresivitu, vulgaritu a nevhodné chování mladistvých a dětí. Se všemi těmito negativními jevy spojují Romy žijící v sousedství. Obyvatelé sídlišť poukazují na vzrůstající výskyt negativních jevů, situace se podle nich výrazně zhoršila během posledních dvou až tří let. Hlavní problém spatřují v migraci Romů po bytech na sídlištích. Dle jejich názoru romských obyvatel sídlišť přibývá a díky tomu dochází k odlivu starousedlíků. Ve výpovědích dotázaných obyvatel sídlišť byla skutečně zaznamenána tendence ke stěhování pryč, pokud by měli možnost sídliště opustit. Respondenti, kteří se ze sídliště již odstěhovali, hodnotí nyní své rozhodnutí velmi pozitivně, přestože někteří byli v době rozhodování o

stěhování spíše naklonění k variantě na sídlišti zůstat. Mnoho respondentů vyjádřilo svůj pocit frustrace z toho, že odkoupili a zrekonstruovali byt v domě, kde se v současné době necítí bezpečně a bojí se o své blízké.

Pocit ohrožení obyvatel sídlišť stále vzrůstá a spolu s ním i pocit frustrace a bezmoci, současně se zvyšuje i napětí mezi majoritními a romskými obyvateli sídlišť. U velké části majoritního obyvatelstva došlo k ostrému vymezení hranice mezi „My“ a „Oni“, přičemž těm druhým bývá připisováno všechno negativní, co se na sídlišťích děje, bez ohledu na to jaký je reálný stav. Řada obyvatel problémových objektů si je dobře vědoma toho, že situace v mnoha domech má úzkou souvislost s proměnou vlastnické struktury bytů, kdy se někteří vlastníci orientují na nájemníky pobírající dávky v hmotné nouzi, přesto i u nich převažuje pocit nespravedlnosti a bezmoci, které jsou spojeny s negativním nahlížením na Romy v sousedství. Ve výpovědích dotázaných se často objevovaly stereotypní prohlášení, tedy velice zjednodušené generalizace o všech příslušnících romského etnika nerozlišující individuální rozdíly uvnitř skupiny. Této situaci by měl být věnován zvláštní zřetel a příslušná opatření by se měla zaměřit na všechny skupiny obyvatel lokalit s vyšší mírou ohrožení sociálním vyloučením.

Z registru pomoci obětem trestných činů (<https://otc.justice.cz/verejne/rychleVyhledavani.jsf>) vyplývá, že na území města Chomutova poskytují právní informace obětem trestné činnosti 4 subjekty, 3 ze subjektů jsou úzce zaměřeny na oběti domácího násilí, oběti násilí z nenávisti a také na obchodované osoby. Pouze Probační a mediační služba poskytuje právní informace obětem obecné kriminality. Poskytování právních informací Probační a mediační službou s sebou může nést omezení v podobě nedostatečné kapacity pracovníků Probační a mediační služby pro poskytování dlouhodobého poradenství a provázení obětí trestných činů vzhledem k vytíženosti pracovníků prací o pachatele a parolové slyšení. Probační a mediační služba tak musí odkazovat na poradny pro oběti, které mají prostor pro práci s obětí, ale také například poskytování asistenční služby obětem – doprovody k lékařům, soudům či k policii.

Zdraví

Zdraví obyvatel Chomutova úzce souvisí s celkovým stavem životního, ale i sociálního prostředí v regionu. Přesto lze v posledních letech sledovat postupné zlepšování situace. Například naděje dožití se konstantně zvyšuje, v letech 2006 - 2010 činila 71,4 roku pro muže a 78,5 roku pro ženy. V letech 2010 - 2014 činila 72,3 roku pro muže a 78,6 roku pro ženy. Stále je to méně než průměr v rámci České republiky. Pozitivní změny souvisí s celkovým zkvalitněním lékařské péče, částečnou změnou životního stylu a zlepšením životního prostředí. Severozápadní Čechy však nepřestávají v porovnání se zbytkem republiky vykazovat zvýšenou míru úmrtnosti a zdravotního zatížení obyvatel.

Tabulka č. 1: Naděje dožití v okresech Ústeckého kraje v letech 2009 - 2013

Okres	Muži			Ženy		
	0	45	65	0	45	65
Děčín	73,3	30,6	15,0	79,2	35,4	17,9
Chomutov	71,9	29,1	13,8	78,6	34,6	17,4
Litoměřice	73,4	30,4	14,8	79,7	35,8	18,2
Louny	72,6	29,5	14,1	78,9	35,1	17,2
Most	72,5	29,6	14,3	78,0	34,2	16,9
Teplice	72,0	29,0	13,9	78,0	34,2	16,8
Ústí nad Labem	73,3	30,2	14,9	79,5	35,9	18,4

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: Uvedené naděje dožití neboli střední délky života osoby ve věku 0, 45 a 65 let vyjadřují průměrný počet let, který má ještě naději prožít osoba daného věku.

Zdravotnická zařízení se v Ústeckém kraji koncentrují převážně do velkých měst regionu. V regionu působí Krajská zdravotní a.s., která spravuje nemocnice v Ústí nad Labem, Děčíně, Chomutově, Mostě a Teplicích. Počty lékařů a zdravotnických zařízení jsou nižší, než odpovídá statistickým průměrům pro Českou republiku. Na jednoho lékaře připadá v Ústeckém kraji 343 pacientů, průměr České republiky je 271 (podle Ústavu zdravotnických informací a statistiky).

Co se týče docházkové či dojezdové vzdálenosti je v Chomutově zdravotní péče dobře dostupná, s výjimkou zubní pohotovosti. Výrazně horší stav je zde z hlediska naplněnosti kapacity a čekací doby. U některých oborů se čekací doba na nejbližší volný termín pohybuje okolo dvou měsíců. Výrazný tlak poptávky je u praktických lékařů pro dospělé a děti a dorost, stomatologů a některých specializovaných oborů. Věkový průměr praktických lékařů i stomatologů patří k vyšším, tento problém bude nutné brzy řešit. Respondenti z řad odborných aktérů zdůrazňovali nedostatečné kapacity v psychologické a psychiatrické péči.

Alarmující je především situace v dětské psychiatrii a závažný nedostatek dětských psychologů.

V rozhovorech se sociálně vyloučenými obyvateli Chomutova se opakovaně objevilo zdůraznění problémů s registrací u praktického lékaře. Přestože tyto osoby jsou pojištěnci VZP, nebyla jim umožněna registrace lékařem či sestrou u praktického lékaře. Tuto skutečnost nepřímo potvrdila i pracovnice jednoho z významných zaměstnavatelů sociálně vyloučených. Uvedla totiž, že někteří z nově vybraných zájemců o pracovní místo nakonec do zaměstnání nenastoupí kvůli nemožnosti podrobit se zdravotní prohlídce. Tu nemohou absolvovat bez registrace u praktického lékaře, jenž by jim zajistil výpis ze zdravotní dokumentace.

V Chomutově ani v rámci celého Ústeckého kraje není v současné době zřízena žádná protialkoholní záchytná stanice. Protialkoholní záchytné stanice zřizované, respektive financované, okresními úřady byly v Ústeckém kraji postupně do roku 2000 zrušeny. Výjimkou byla stanice provozovaná nestátním zdravotnickým zařízením Hornická nemocnice s poliklinikou v Bílině, která byla zrušena svým provozovatelem pro nedostatek finančních prostředků. Od roku 2013 se intenzivně hledá provozovatel záchytné stanice, zatím však neúspěšně.

Ve městě působí Kontaktní centrum Chomutov (K-centrum), jehož poskytovatelem je Světlo Kadaň z.s. K-centrum realizuje sociální služby pro cílovou skupinu osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách. Kromě služeb K-centra, tedy ambulantních služeb v oblasti primární, sekundární a terciární prevence drogových závislostí, jsou zde poskytovány také služby terénního programu, včetně výměny a sběru použitého injekčního materiálu. Klienty K-centra představují problémoví uživatelé drog v různých stupních závislosti, jedná se zejména o injekční uživatele pervitinu, popřípadě Subutexu. Mezi klienty se v menší míře řadí též experimentátoři, víkendoví uživatelé a gambleři. K-centrum nabízí služby rovněž tzv. nedrogovým klientům, jako jsou rodiče a osoby blízké drogově závislých, školy a další instituce.

Podle informací K-centra je primární drogou u 90 % uživatelů služeb pervitin. Lze předpokládat, že pervitin je obecně v rámci chomutovské drogové scény nejrozšířenější návykovou látkou, další hojně konzumovanou drogou je THC. Nejčastějším způsobem aplikace pervitinu a opiátů je intravenózní aplikace. Mezi uživateli služeb K-centra je tento způsob aplikace zdaleka nejpreferovanější, byl zaznamenán u 85 % klientů. Zbývající uživatelé udávají jako způsob aplikace šňupání, orální požití či kouření. V souvislosti se zhoršením kvality distribuovaného pervitinu v posledních letech se někteří uživatelé začali více orientovat i na další látky. Především se jedná o léčiva na lékařský předpis (antidepresiva, hypnotika, analgetika), která jsou dobře dostupná na černém trhu. Tyto léky často uživatelé kombinují s alkoholem.

Tabulka č. 2: Souhrn základních údajů za K-centrum Chomutov vztahujících se k roku 2015

K-centrum Chomutov	2015
Celkový počet kontaktů	8114
Výměnný program - přijaté injekční jehly	59375
Výměnný program - vydané injekční jehly	60407
Celkový počet klientů	446
Počet identifikovaných klientů - uživatelé nealkoholových drog celkem	383
<i>z toho s primární drogou heroin</i>	2
<i>z toho s primární drogou buprenorfin - zneužívaný</i>	12
<i>z toho s primární drogou metadon - zneužívaný</i>	1
<i>z toho s primární drogou pervitin</i>	352
<i>z toho s primární drogou kanabinoidy</i>	16
Průměrný věk klientů - uživatelů nealkoholových drog	30,8
Počet identifikovaných klientů - uživatelé alkoholu celkem	10
Průměrný věk klientů - uživatelů alkoholu	39,4
Počet identifikovaných klientů - patologických hráčů celkem	1
Průměrný věk klientů - patologických hráčů	24
Počet ostatních klientů - neuživatelů drog, rodinných příslušníků a blízkých osob uživatelů drog	52

Zdroj: K-centrum

S problematikou zdraví se prolíná i kvalita bydlení. Na sníženou kvalitu bydlení poukazovali převážně obyvatelé ubytoven. Jednalo se například o vleklý problém s plísní v pokojích obývaných dětmi. V panelových domech na sídlištích je kvalita bytů z velké většiny dobrá. Lze však najít jednotlivé byty, které v různé míře neodpovídají standardu. Některé z bytů jsou vybydlené a hygienické podmínky v nich jsou špatné. Problémy přináší rovněž přelidněnost bytů. Vzhledem k tomu, že se především jedná o byty soukromých vlastníků, nelze tuto situaci efektivně řešit, přestože špatný stav bytů ovlivňuje hygienické podmínky i v okolních bytech. Příkladem může být přítomnost štěnic, švábů a dalších škůdců v domech, kde se tyto byty nalézají. Profesionální hubení štěnic je finančně i organizačně značně náročný proces, jehož úspěšnost není bohužel mnohdy vysoká. K novému rozšíření štěnic stačí, že si někteří z nájemníků přinesou zamořený nábytek. V souvislosti s bydlením je třeba zmínit také faktory ovlivňující psychické zdraví. V domech s větší koncentrací sociálně vyloučených osob často panuje zvýšené napětí mezi jednotlivými obyvateli, které může přerůst ve vážnější psychické problémy.

Sociální dávky

Závislost na sociálních dávkách, především na dávkách pomoci v hmotné nouzi, mezi něž patří příspěvek na živobytí (PnŽ) a doplatek na bydlení (DnB), představuje jeden z indikátorů sociálního vyloučení. Pro identifikaci lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob je vhodným nástrojem analýza rozložení příjemců dávek hmotné nouze. V případě sídlištní zástavby, kde sociálně vyloučení nežijí v prostorově oddělených objektech, se jeví využití tohoto nástroje jako velmi efektivní. V bytech je totiž podmínkou pro vyplacení DnB přiznání příspěvku na bydlení (PnB), jenž je podmíněn trvalým pobytem v místě bydliště. Aktuální data o rozložení příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi za adresní body se však pro potřeby Vstupní analýzy nepodařilo získat. Jako důvod neposkytnutí dat byla uvedena ze strany Úřadu práce nemožnost vygenerovat data z aplikace.

Z rozložení místa pobytu příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi vycházela Analýza rizikových lokalit v Chomutově z dubna 2012, kterou zpracoval Odbor sociálních věcí ve spolupráci s Městskou policií (<http://www.chomutov-mesto.cz/cz/odbor-socialnich-veci-dokumenty>). Studie Magistrátu se zaměřila na lokality, ve kterých nadprůměrný počet obyvatel (nad 20 %) pobíral nepojistné sociální dávky (dávky pomoci v hmotné nouzi a testované dávky státní sociální podpory). Jednalo se o deskripci stavu tzv. rizikových lokalit a o zjištění počtu rodin závislých na dávkách. Studie celkem zmapovala devět lokalit, kde byl identifikován vyšší podíl sociálně vyloučených osob. Při zpracovávání analýzy nebyla data o dávkách pomoci v hmotné nouzi od úřadu práce rovněž k dispozici. Data byla sbírána při depistážní činnosti a v rámci terénního šetření. Úřad práce kontaktního pracoviště Chomutov (ÚP KoP Chomutov) dodal informaci, že v červenci 2012 bylo vyplaceno 1 564 dávek PnŽ a DnB ze systému dávek hmotné nouze.

Tabulka č. 1: Odhad počtu osob pobírajících dávky HN v roce 2012 – rozložení podle lokalit

Lokalita	Bytové domy	Rodinné domy	Vlastnictví					Odhad počtu osob pobírajících dávky HN
			Soukromý vlastník	Chomutovská bytová	SVJ	SB D	BD CAS A	
Okolí nemocnice	12	1	9	1	3			326
Střed města	11		4	2	5			500
Černý vrch	6	1	3	2	1	1		76
Sídliště Jitřenka	1		1					10
Za Zborovskou	5	1	1	5				63
Sídliště Březenecká	6				5		1	203
Sídliště Kamenná	7				6	1		134
Sídliště Zahradní	5				4	1		100
Sídliště Písečná	3				2	1		184
Chomutov celkem	56	3	18	10	26	4	1	1596

Zdroj: Koncepce sociální politiky statutárního města Chomutov se zaměřením na sociální začleňování 2013-2015

Domácnosti v lokalitách uvedených v tabulce nepředstavují 100 % domácností v hmotné nouzi v Chomutově, zbývající domácnosti však nevytvářejí významnější koncentrace. Výjimkou jsou ubytovny, kde samozřejmě příjemci dávek hmotné nouze žijí ve větším počtu.

Údaje v tabulce č. 1 vycházejí z analýzy zpracované v roce 2012, od té doby se situace ve městě z hlediska lokalit s vyšší koncentrací sociálně vyloučených osob poměrně významně změnila. Došlo k zániku nebo k redukci některých lokalit v širším centru města (Dukelská, okolí nemocnice, Kadaňská) a na druhou stranu byl zaznamenán trend stěhování sociálně vyloučených na chomutovská sídliště Březenecká, Kamenná, Zahradní a Písečná. Lze tedy konstatovat, že právě sídliště koncentrují největší počet domácností v hmotné nouzi. Přesnější data o rozložení osob se znakem sociálního vyloučení (v tomto případě zařazení do evidence nezaměstnaných) byla poskytnuta analytikem trhu práce z krajské pobočky ÚP v Ústí nad Labem a jsou součástí příslušné kapitoly.

Tabulka č. 2: Odhad počtu domácností pobírajících dávky HN v roce 2012 – sídliště

Lokalita	Odhad počtu domácností pobírajících dávky HN
sídliště Březenecká	65
17. listopadu	10
Březenecká	25
Dřínovská	30
sídliště Kamenná	47
Kamenná	35
Školní pěšina	12
sídliště Zahradní	25
Borová	10
Zahradní	15
sídliště Písečná	45
Jirkovská	40
Písečná	5

Zdroj: Analýza rizikových lokalit v Chomutově

Oddělení hmotné nouze ÚP KoP Chomutov poskytlo údaje vztahující se k příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci za rok 2015. Poskytnuté údaje jsou pro přehlednost zpracovány do tabulky.

Tabulka č. 3: Počet vyplacených dávek v hmotné nouzi – po měsících roku 2015

2015	PnŽ		DnB		MOP	
	počet	vyplaceno Kč	počet	vyplaceno Kč	počet	vyplaceno Kč
Leden	1809	8 232 248,00	792	2 719 777,00	9	5 500,00
únor	1791	8 951 119,00	812	3 220 472,00	15	29 800,00
březen	1877	9 038 440,00	920	3 794 885,00	8	3 850,00
Duben	1889	8 898 265,00	939	3 464 721,00	13	22 750,00
Květen	1880	8 974 306,00	921	3 336 632,00	11	6 750,00
Červen	1866	8 764 092,00	929	3 335 150,00	12	14 410,00
Červenec	1834	8 699 677,00	911	3 315 223,00	17	34 789,00
Srpen	1766	8 265 343,00	875	3 146 269,00	8	29 100,00
Září	1738	8 228 479,00	856	3 111 088,00	7	8 900,00
Říjen	1716	8 092 834,00	889	3 207 319,00	8	13 000,00
Listopad	1695	8 254 566,00	869	3 111 727,00	8	8 428,00
Prosinec	1692	8 105 932,00	868	3 267 859,00	16	32 080,00

Zdroj: ÚP KoP Chomutov, Oddělení hmotné nouze

V souvislosti s absencí podrobnějších údajů o výplatě dávek pomoci v hmotné nouzi je třeba zmínit náročnost práce, nízké společenské ocenění práce s cílovou skupinou a v neposlední řadě i nízké finanční ohodnocení pracovníků Oddělení hmotné nouze kontaktních pracovišť

úřadů práce. Důsledkem této situace je minimální prostor pracovníků pro zjišťování situace klienta včetně komplexní znalosti problémů jeho domácnosti, tedy pro sociální práci, kterou by v rámci své agendy měly rovněž vykonávat. Vedoucí oddělení hmotné nouze si tento problém uvědomuje a řešením by mohlo být vyhrazení jedné z pracovníků výlučně na individuální sociální práci s vybranou skupinou klientů. Pracovnice oddělení zapojená do tohoto projektu by měla začít pracovat v pilotním režimu od léta roku 2016. Počítá se s úzkou součinností s oddělením zprostředkování ÚP, se sociálním odborem i s neziskovými organizacemi.

Zaměstnanost

Podle statistik nezaměstnanosti poskytovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí bylo v Chomutově v lednu 2016 evidováno 3 401 dosažitelných uchazečů ve věku 15 - 64 let. Jednalo se o evidované nezaměstnané, kteří neměli žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Dosažitelní uchazeči tvořili 10,3 % z celkového počtu obyvatel města ve věku 15 - 64 let. Podrobnější statistické údaje o uchazečích o zaměstnání k účelu vypracování vstupních analýz ve vybraných městech Ústeckého kraje byly poskytnuty Úřadem práce České republiky Krajskou pobočkou v Ústí nad Labem. Dle těchto údajů bylo k 28. lednu 2016 v Chomutově celkem 3 170 uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu uchazečů tvořily ženy 52,3 % a muži 47,7 %. Ženy výrazněji převažovaly nad muži mezi uchazeči, jež jsou v evidenci déle než 1 rok (rozdíl mezi počtem žen a mužů činil 212 osob). Opačná situace byla ve skupině uchazečů, kteří jsou v evidenci do 1 roku, kde mírně převažovali muži (rozdíl mezi počtem mužů a žen činil 66 osob). Více než polovina uchazečů (53,9 %) byla nezaměstnaná kontinuálně déle než 1 rok. Tuto skupinu 1 710 uchazečů, kteří byli v evidenci déle než rok, lze označovat jako dlouhodobě nezaměstnané. Zbývajících 1 460 uchazečů bylo v evidenci po dobu kratší než 1 rok. Průměrná délka evidence všech uchazečů byla více než 2,5 roku (954 dní).

Tabulka č. 1: Uchazeči o zaměstnání v Chomutově podle délky evidence (k 28. 1. 2016)

	Celkem uchazečů	V evidenci nad 365 dní	V evidenci do 365 dní
Celkem	3170	1710	1460
Muži	1512	749	763
Ženy	1658	961	697

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

V celkovém počtu uchazečů o zaměstnání bylo nejvyšší zastoupení osob se základní a praktickou školou. Tito uchazeči byli nejpočetnější mezi osobami, jež byly v evidenci déle než 1 rok. Mezi osobami, jež byly v evidenci dobu kratší než 1 rok, byl největší počet osob, které mají střední odborné vzdělání (vyučení). Počet evidovaných se základní a praktickou školou byl však v této skupině uchazečů nižší pouze o 8 osob. Z tabulky č. 2 je patrné, že v evidenci převažují osoby s nižším vzděláním. Uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním vzděláním, se základní a praktickou školou, nižším středním, nižším středním odborným vzděláním tvořili téměř polovinu všech evidovaných. Další početně významnější skupinu představovali uchazeči, kteří mají střední odborné vzdělání - jsou vyučeni. Těch bylo 31,2 %. Na základě tohoto lze konstatovat, že šance na nalezení zaměstnání s úrovní vzdělání souvisí, což samozřejmě nelze interpretovat tak, že vyšší vzdělání je samo o sobě klíčem k nalezení zaměstnání. Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP koresponduje se vzdělanostní strukturou obyvatel Chomutova, která rovněž vykazuje vyšší podíl osob s nižším dosaženým vzděláním a nízké zastoupení vysokoškoláků.

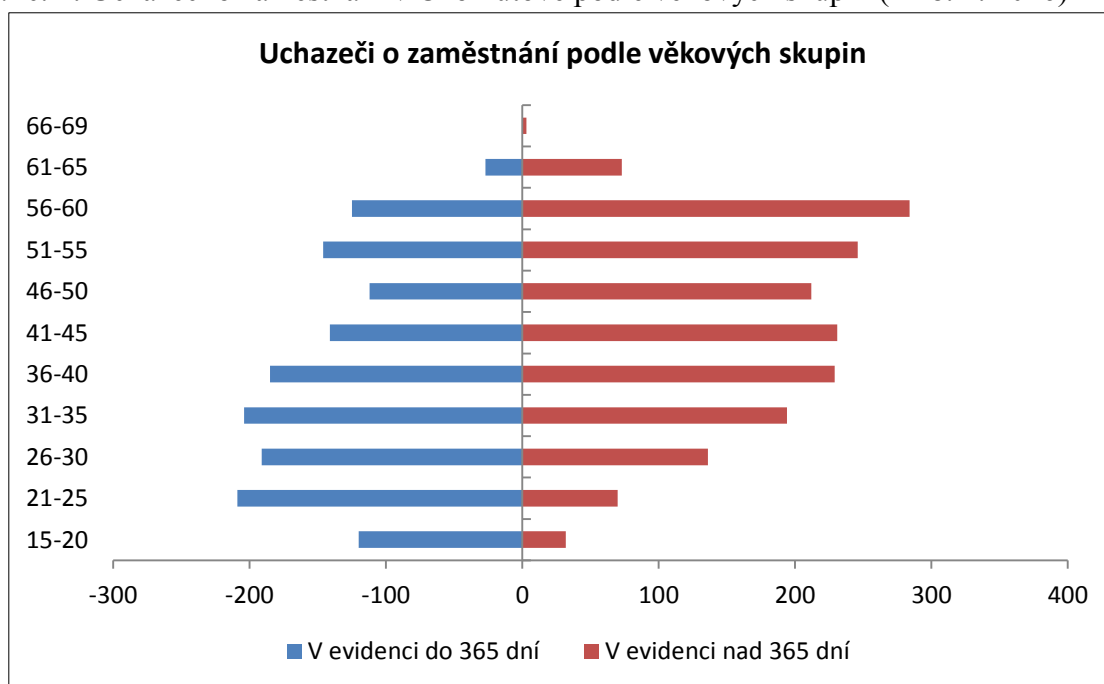
Tabulka č. 2: Uchazeči o zaměstnání v Chomutově podle dosaženého vzdělání (k 28. 1. 2016)

	Celkem uchazečů	V evidenci nad 365 dní	V evidenci do 365 dní
Základní a praktická škola	1308	851	457
Střední odborné (vyučení)	991	526	465
Úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)	323	118	205
Nižší střední odborné	120	68	52
Bez vzdělání	101	7	94
Úplné střední odborné (vyučení s maturitou)	96	37	59
Úplné střední vzdělání	66	33	33
Vysokoškolské	58	16	42
Neúplné základní	47	31	16
Bakalářské	30	5	25
Střední nebo střední odborné bez maturity a bez vyučení	14	10	4
Vyšší odborné	12	5	7
Nižší střední	2	2	0
Doktorské	2	1	1
Celkem	3170	1710	1460

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Průměrný věk všech uchazečů byl 40,7 let, u dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů byl průměrný věk 44,2 let a u uchazečů, kteří byli v evidenci do 1 roku, činil průměrný věk 37,1 let. Graf č. 1 ilustruje rozložení uchazečů podle věkových skupin. Zjednodušeně lze říci, že v mladších věkových skupinách převažovali uchazeči, jež byli v evidenci do 1 roku a naopak, ve starších věkových skupinách to byli uchazeči evidovaní déle než 1 rok. Výjimku představovala věková skupina 31 - 35 let, kde byl vyrovnaný počet uchazečů evidovaných do 1 roku i nad 1 rok.

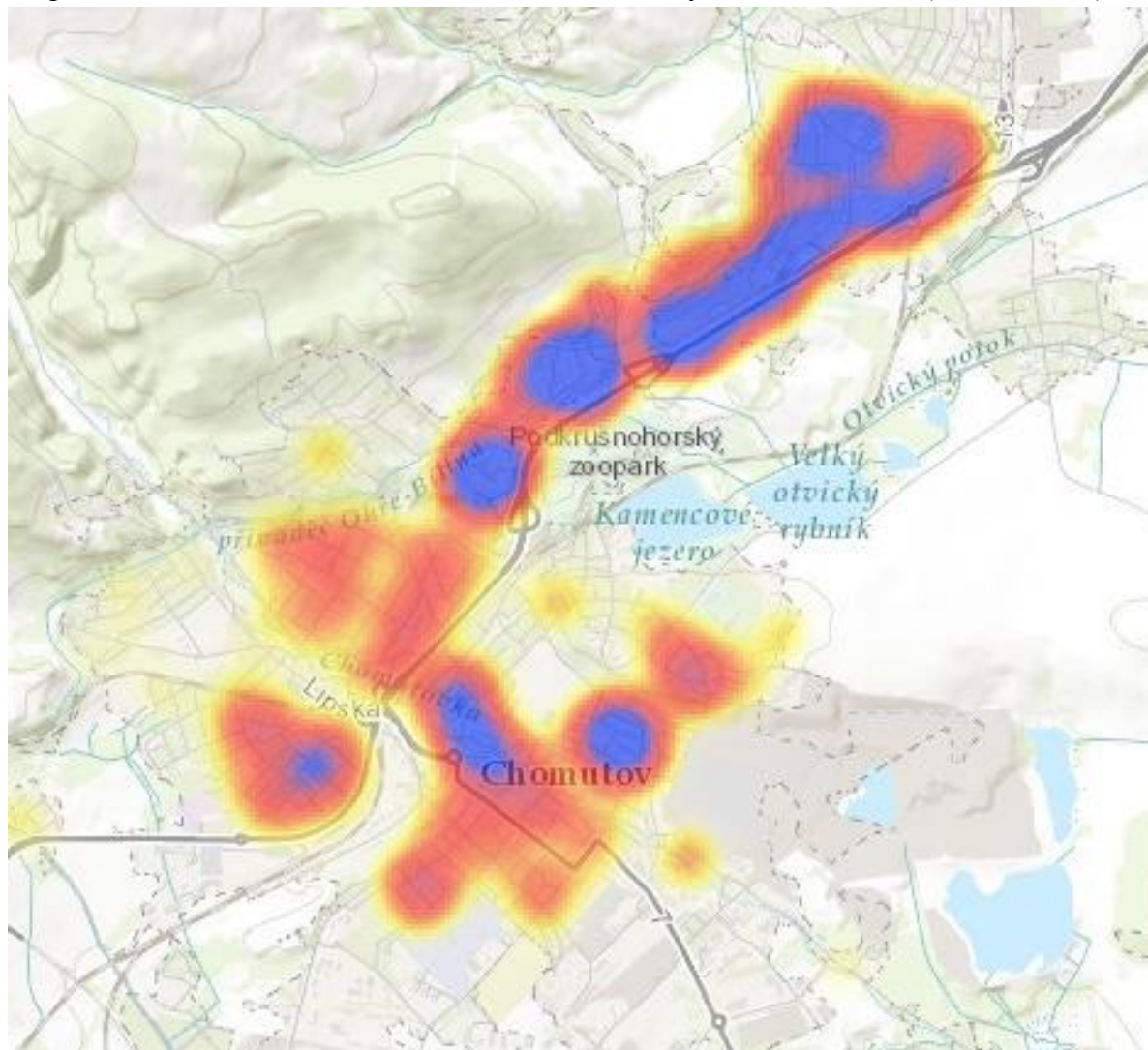
Graf č. 1: Uchazeči o zaměstnání v Chomutově podle věkových skupin (k 28. 1. 2016)

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Zajímavé výstupy přinesla analýza adres uchazečů o zaměstnání, které byly součástí dat poskytnutých ÚP. Takovýmto výstupem je například teplotní mapa ukazující vyšší koncentrace uchazečů, jež byli evidováni déle než 1 rok. Vypracování teplotní mapy je možné považovat za jeden z nástrojů, které mohou pomoci při identifikaci lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob, zvláště pak při absenci dat vztahujících se k adresným bodům, kde sídlí domácnosti, jimž jsou poskytovány dávky v hmotné nouzi.

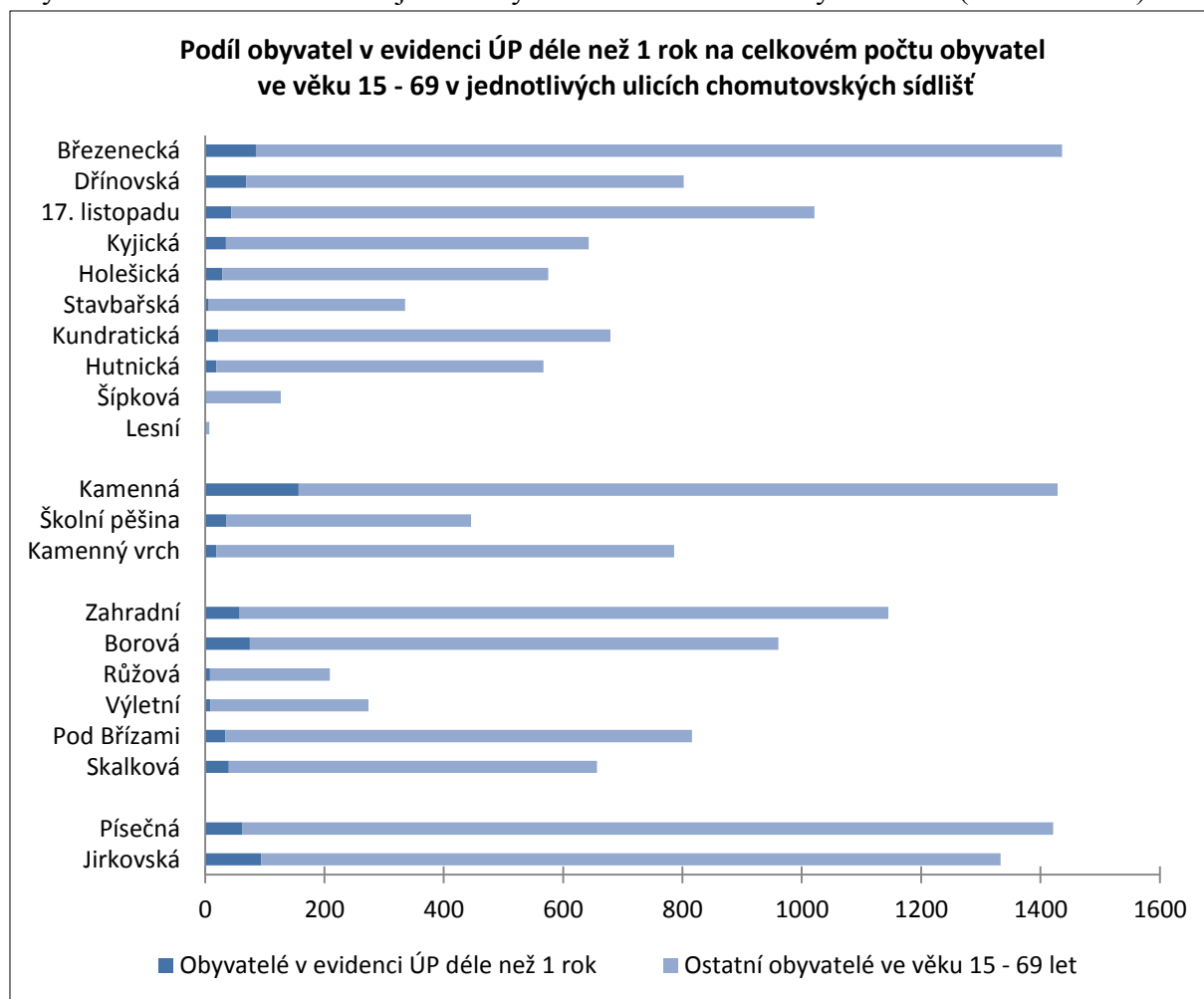
Mapa č. 1: Rozložení uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 1 rok (k 28. 1. 2016)

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Dalším výstupem, který lze použít při identifikování lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob je porovnání počtu dlouhodobě nezaměstnaných s celkovým počtem obyvatel ve věku 15 - 69 let. Prostřednictvím tohoto porovnání je možné získat lepší představu o skladbě obyvatel v jednotlivých částech města. Graf níže přibližuje skladbu obyvatelstva z hlediska nezaměstnanosti v jednotlivých ulicích chomutovských sídlišť. Je pochopitelně třeba mít na paměti, že mezi osobami ve věku 15 - 69 let se nacházejí také matky na mateřské a rodičovské dovolené, důchodci, invalidní důchodci či osoby vyřazené z evidence uchazečů o zaměstnání, přičemž tyto skupiny bývají právě mezi sociálně vyloučenými častěji zastoupeny.

Graf č. 2: Podíl uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 1 rok na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 - 69 let v jednotlivých ulicích chomutovských sídlišť (k 28. 1. 2016)

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Nejvyšší podíl uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci ÚP déle než jeden rok, vykazovaly ulice Kamenná, Dřínovská, Školní pěšina a Borová. V těchto ulicích tvořili dlouhodobě nezaměstnaní více než 8 % ze všech obyvatel ve věku 15 - 69 let (Kamenná 12,3 %, Dřínovská 9,4 %, Školní pěšina 8,8 %, Borová 8,5 %). Podrobnější informace o uchazečích o zaměstnání ve vyjmenovaných ulicích jsou uvedeny v následující tabulce.

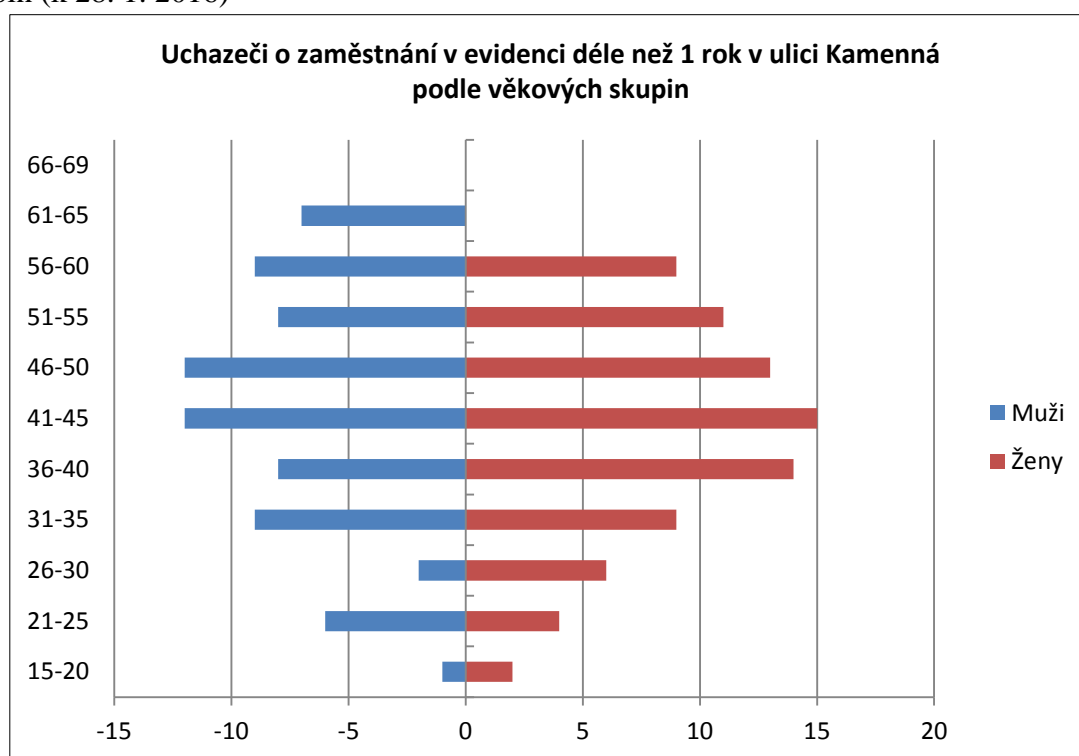
Tabulka č. 3: Uchazeči o zaměstnání evidovaní déle než 1 rok ve vybraných ulicích (k 28. 1. 2016)

	Celkem uchazečů o zaměstnání	Muži	Ženy	Průměrný věk uchazečů o zaměstnání	Průměrný počet dní v evidenci ÚP	Podíl na počtu obyvatel ve věku 15-69 let
Kamenná	157	74	83	43,3	1577,1	12,3%
Dřínovská	69	24	45	41,8	1382,9	9,4%
Školní pěšina	36	18	18	44,9	2159,7	8,8%
Borová	75	28	47	45,5	1753,8	8,5%

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

V kapitole Bydlení byl věnován větší prostor analýze situace ve čtyřech ulicích chomutovských sídlišť, kde se nachází domy s vyšší koncentrací sociálně vyloučených, následující detailnější rozbor se proto zaměří na jednu ze sledovaných ulic také z hlediska nezaměstnanosti. Jedná se o ulici Kamenná, kde byl zaznamenán největší podíl uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 1 rok na celkovém počtu obyvatel ulice ve věku 15 - 69 let. Počet dlouhodobě nezaměstnaných žen mírně převažoval nad počtem dlouhodobě nezaměstnaných mužů (v evidenci ÚP bylo 83 žen a 74 mužů). Mezi dlouhodobě nezaměstnanými dominovali uchazeči ve věkových skupinách 41 - 45 a 46 - 50 let. U dlouhodobě nezaměstnaných žen byla silně zastoupena ještě věková skupina 36 - 40 let. Žádné zastoupení naopak neměla věková skupina nad 60 let, čímž se odlišuje charakteristika dlouhodobě nezaměstnaných žen od dlouhodobě nezaměstnaných mužů. Co se týče vzdělanostní struktury, nevyskytovaly se u dlouhodobě nezaměstnaných mužů a žen výraznější rozdíly. Největší podíl uchazečů o zaměstnání vykazoval jako nejvyšší dosažené vzdělání základní školu (včetně základní školy praktické), tyto nezaměstnaní představovali téměř 63 %. Následovala skupina uchazečů se středním odborným vzděláním, tedy vyučení, kteří tvořili 25 %. Téměř 73 % uchazečů o zaměstnání bylo v evidenci ÚP od 1 roku do 5 let, dalších 22 % bylo evidováno od 5 do 10 let a zbývajících 5 % bylo v evidenci více než 10 let. Charakteristika uchazečů o zaměstnání s adresou trvalého pobytu v Kamenné ulici ve většině znaků odpovídá celkovému obrazu nezaměstnaných v evidenci ÚP v Chomutově. V celkovém kontextu sociální exkluze (nejen v Kamenné ulici), je však třeba mít na zřeteli, že mezi sociálně vyloučené patří kromě uchazečů o zaměstnání evidovaných ÚP i lidé, kteří nemají zaměstnání a v evidenci nejsou. Dále to jsou již zmíněné skupiny obyvatel, mezi něž patří matky na mateřské a rodičovské dovolené, rodiče samoživitelé, invalidní důchodci a osoby s nízkými příjmy. Nelze opomenout ani seniory, řadící se též mezi obyvatelstvo ohrožené sociálním vyloučením.

Graf č. 3: Uchazeči o zaměstnání evidovaní déle než 1 rok v ulici Kamenná podle věkových skupin (k 28. 1. 2016)

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Tabulka č. 4: Uchazeči o zaměstnání evidovaní déle než 1 rok v ulici Kamenná podle dosaženého vzdělání (k 28. 1. 2016)

	Celkem	Muži	Ženy
Základní + praktická škola	98	40	58
Střední odborné (vyučen)	40	25	15
Nižší střední odborné	6	4	2
Neúplné základní	4	3	1
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	3	0	3
Vysokoškolské	3	2	1
Bez vzdělání	1	0	1
Úplné střední vzdělání	1	0	1
Bakalářské	1	0	1

Zdroj dat: ÚP ČR Krajská pobočka v Ústí nad Labem

Obecně platí, že osoby se základním vzděláním jsou nezaměstnaností ohroženy nejvíce. Podle aktérů z ÚP patří právě nízké vzdělání a kvalifikace mezi hlavní bariéry uplatnění na trhu práce. Další významnou překážku představují předluženost a s dluhy spojené exekuce. Když je na potenciálního zaměstnance (nebo na jeho manžela/ku uvalena exekuce) vede to jednak ke snížení celkového příjmu ze mzdy a dále pak k celkově nižší dostupnosti podpory ve formě sociálních dávek. Srážky ze mzdy v mnoha případech snižují motivaci k hledání legálního zaměstnání především u domácností s příjmy, které se pohybují o několik tisíc korun nad minimální mzdou. Zaměstnávat osoby s exekucí znamená komplikaci i pro zaměstnavatele.

Agenda kolem zpracování exekucí je totiž stále náročnější a dražší. Jako další překážka vstupu na trh práce byla aktéry označena „děděná nezaměstnanost“. Tento termín byl použit pro popis skutečnosti, že v některých rodinách jde již o třetí generaci nezaměstnaných od počátku devadesátých let 20. století.

Z rozhovorů s obyvateli Chomutova, kteří jsou nezaměstnaní, vyplynulo několik poznatků ohledně bariér pro nalezení práce. Kromě často zmiňované nedostatečné nabídky stálé práce a diskriminace na trhu práce vůči Romům se jednalo o malou atraktivitu práce, která je lidem s nízkým vzděláním nabízena, a to nejen v souvislosti s finančním ohodnocením, ale především kvůli náplni práce. Práce pro nízko kvalifikované zaměstnance je navíc nezřídka obtížně slučitelná s jejich rodinnou situací. Ojedinělý nebyl také názor, že přijetím legálního zaměstnání by se situace domácnosti spíše zkomplikovala. Sociální dávky totiž představují pro nezaměstnané značnou jistotu, která je chrání mimo jiné před ztrátou bydlení. Dotázaní ve výpovědích potvrdili rovněž problémy související se zadlužeností – obávají se, že by si v zaměstnání kvůli exekucím pohoršili. Ačkoliv situace, kdy si domácnost v době splácení dluhů po přijetí zaměstnání pohorší, nastat může, není rozhodně zákonitá a díky nezabavitelnému minimu není zdaleka tak fatální, jak se mnozí domnívají. Tato problematika by měla být více řešena v rámci odborného sociálního poradenství.

Zadluženost

Zadlužení se řadí k hlavním znakům sociálního vyloučení. Značná předluženost sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených je způsobena snadnou dostupností malých a nezajištěných úvěrů s vysokým úrokem a nepřiměřenými sankcemi pro osoby s nízkou úvěruschopností a také přítomností lichvy v lokalitách s vyšší koncentrací sociálně slabých obyvatel. Jak již bylo zmíněno v kapitole Zaměstnanost, zadlužení je často považováno za překážku při hledání legálního zaměstnání. Neformální zaměstnání a pobírání sociálních dávek je pak z pohledu sociálně vyloučených výhodnější strategií.

Situace ohledně problematiky zadlužení v Chomutově byla zmapována centrálním expertem pro oblast bezdlužnosti ASZ Ing. Radkem Háblem, který spolu s lokální konzultantkou Mgr. Kamilou Zinčenkovou a Mgr. Janou Hronovou provedl hloubkové rozhovory a dotazníkové šetření mezi relevantními aktéry. Výsledkem je níže předložená zpráva, která obsahuje rovněž konkrétní doporučení.

Na základě dostupných informací byli vybráni 3 respondenti – Sociální služby Chomutov, Oblastní charita Most (pobočka Chomutov) a organizace Člověk v tísni. Dotazníkové šetření proběhlo ve všech uvedených organizacích. Na základě odevzdaných vyplněných dotazníků byly následně provedeny detailní rozhovory v prvních dvou organizacích. Detailní výstupy tohoto průzkumu jsou přílohou tohoto dokumentu.

Úvodem je nutno podotknout, že dluhová problematika se netýká pouze sociálně vyloučených osob nebo osob sociálním vyloučením ohrožených, ale celé společnosti. Není možné řešit pouze následky zadlužení, ale je nutné se zaměřit především na prevenci takového jednání.

Při hodnocení kapacity dluhového poradenství ve vztahu k předluženosti obyvatel Chomutova, je potřeba vycházet primárně z průměrných celorepublikových dat. Poslední aktuální informace hovoří až o 10 % občanů, kteří se nachází v exekuci. Více jak 120 tis. osob má 10 a více exekucí, více jak 500 tis. osob má 3 a více exekucí. Toto je pak určeno jako ukazatel míry předlužení. Pokud má člověk 3 a více exekucí je považován za předluženého a stabilizace jeho situace je na hraně, nebo spíše za ní. Zejména proto, že v současné době není jiný nástroj na řešení této situace než institut oddlužení. Exekuce jsou současně také velkou bariérou na legálním trhu práce.

Vztáhnou-li se výše uvedená čísla na situaci v Chomutově za předpokladu, že situace zde není výrazně horší¹, než je republikový průměr co do počtu exekucí, pak je zde přes 5 tisíc osob v exekuci. Pro tyto osoby je pak dostupné odborné dluhové poradenství pouze v podobě 1-2 přepočtených úvazků, což činí minimálně 2,5 tisíce osob v exekuci na jednoho dluhového poradce. S přihlédnutím k tomu, že situace může být ve skutečnosti výrazně horší, než činí republikový průměr a zahrneme-li i správní exekuce a osoby, které mají finanční problémy, ale ještě se nenachází v exekuci, poddimenzovanost služeb dluhového poradenství je tak ještě markantnější. Vyšší míra zadlužení obyvatel Chomutova je možné dokumentovat i na velkém

---

¹ V současné době nejsou bohužel dostupná data o počtech exekucí na úrovni obcí.

objemu dluhů vůči městu - k 31. 12. 2015 je to přes 87 mil. Kč, a to i přesto, že v této částce není zahrnuto dlužné nájemné u městských bytů.²

Organizace působící v Chomutově nabízí na rozdíl od jiných měst kvalitní služby v oblasti dluhového poradenství. Značným problémem je však právě kapacita těchto služeb, která je s ohledem na počet obyvatel Chomutova zcela nedostatečná. To může v některých případech způsobovat prioritizaci klientů směrem k těm, kteří mají vyšší kompetence a samostatnost při řešení svých finančních problémů, současně jejich rozsah zadluženosti je na nižší, ještě zvládnutelné úrovni a ve svém důsledku tím zaměření poskytovaných služeb může směřovat hlavně do oblasti zpracovávání insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Tento případ se týká hlavně Sociálních služeb Chomutov (Písečná). Je tedy velmi důležité, aby kapacity dluhového poradenství v této organizaci byly výrazně navýšeny a rozšířeny.

Pobočka organizace Člověk v tísni v Chomutově aktuálně nedisponuje žádným čistě dluhovým poradcem a dluhové poradenství tak nabízí jen v rámci terénní sociální služby. Nicméně i v rámci terénní služby je dluhová problematika indikována jako zcela převažující oblast a čas strávený nad dluhovými problémy je odhadován v rozmezí 30-40% celkového času. Vzhledem k asi nejkvalitnějšímu odbornému zázemí v oblasti dluhové problematiky včetně právní podpory, kterým organizace Člověk v tísni v oblasti dluhového poradenství disponuje na celostátní úrovni, se jeví jako velmi vhodné vytvoření i ambulantní formy dluhového poradenství v této organizaci a výrazné posílení terénní sociální služby. Kombinace ambulantní a terénní formy dluhového poradenství pod jednou střechou je totiž vůbec nejefektivnějším způsobem prevence a řešení tíživé finanční situace osob nejen v SVL.

Oblastní charita Most působící v Chomutově v současnosti také nedisponuje žádným dluhovým poradcem a nenabízí služby sepsání insolvenčního návrhu. Všichni klienti jsou již ve fázi výrazného předlužení a podmínky na zákonné oddlužení vůbec nesplňují. Organizace akcentuje nedostatečnou metodickou a právní podporu, kdy ani v rámci centrály (Charity ČR) takovéto odborné zázemí není v dostatečné míře k dispozici. Stejně jako ostatní organizace poukazuje na velmi tvrdé podmínky pro získání městského bytu spravovaného Chomutovskou bytovou, a.s., které jsou velmi nestandardní.

Co se týče procesu oddlužení, který je jako jediný aktuálním řešením předlužených domácností a jednotlivců a velmi důležitou součástí prevence sociálního propadu, tak v roce 2015 bylo výše uvedenými organizacemi zpracováno a podáno méně než 80 insolvenčních návrhů³. To je způsobeno jednak nedostatečnou personální kapacitou dluhových poraden, dále dlouhým procesem přípravy insolvenčního návrhu, kdy je klientovi nutné věnovat dostatek času, a v neposlední řadě i skutečností, že mnoho osob aktuální podmínky oddlužení zkrátka

---

² Dluhy na nájemném jsou často nejvyšší položkou v jiných obcích. V Chomutově je dlužné nájemné (bez příslušenství) u městských bytů spravovaných akciovou společností Chomutovská bytová aktuálně cca 15mil. Kč u nově spravovaných bytů (po roce 2009) a v řádech desítek milionů ve starých pohledávkách evidovaných do roku 2009.

³ Celkové číslo je sice velmi nízké s ohledem na celé město, ale s ohledem na to, že téměř všechny návrhy byly zpracovány de facto 2 pracovníky/cemi Sociálních služeb Chomutov, tak je to číslo velmi vysoké. Zároveň dokazuje tezi, že příprava insolvenčních návrhů spotřebovává v této organizaci většinu času.

nesplňuje. Je zřejmé, že většina zadlužených osob tak vyhledává komerční oddlužovací společnosti.

Jedním z důsledků nedostatečných kapacit v oblasti podpory prevence a řešení předluženosti obyvatel Chomutova je tak i to, že zde aktuálně působí velké množství těchto komerčních oddlužovacích společností, které poskytují různé formy oddlužení na komerční bázi. Tyto společnosti představují pro osoby ve finanční tísní často velké riziko. Nezřídka se totiž dopouštějí neetického jednání, účtují si vysoké sumy za zpracování návrhu na povolení oddlužení⁴ a neposkytují klientům záměrně úplné informace. Jejich zadluženost a osobní situaci tak často ještě zhoršují.

Velkou překážkou při řešení vysoké zadluženosti obyvatel Chomutova je i výrazné (často mnohonásobné) navýšení dlužné částky za nájemné u bytů spravovaných akciovou společností Chomutovská bytová⁵. Jako velmi problematická se jeví právní forma společnosti Chomutovská bytová a.s., kde primárním cílem je tak tvorba zisku a vedení společnosti je podle toho hodnoceno. To mimo jiné vede k tomu, že úroky (poplatky) z prodlení jsou využívány jako nástroj tvorby zisku místo toho, aby sloužily spíše jako motivační faktor k úhradě jistiny dlužného nájemného. Dle pravidel této společnosti je po splnění poměrně přísných podmínek možné odpuštění pouze 15% z celkového účtovaného poplatku (úroku) z prodlení⁶.

Drobným nedostatkem jsou pak magistrátem vydávaná potvrzení pro dlužníky o výši dlužné částky vůči městu, která nemají standardizovanou podobu a nepůsobí oficiálně. V případě podávání insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení to tak může u soudu způsobovat problémy.

Nízká právní a metodická podpora v oblasti dluhů je další stránkou, která byla v šetření poradnami akcentována (s výjimkou organizace ČvT) a je s tím tak třeba počítat při přípravě návrhů a projektů na řešení předluženosti osob v Chomutově.

Z výše uvedeného je zřejmé, že kapacity dluhového poradenství jsou zde výrazně poddimenzované a zcela nedostatečné. Tato situace tak nahrává různým spekulantům a komerčním predátorským organizacím, které toho využívají k vlastnímu obohacení a parazitují tak na lidské nouzi. Současně se tak výrazně zvyšuje i riziko sociálního vyloučení u osob, které se dostanou do finančních problémů a nemohou, nebo nemají možnost nastalou situaci řešit vlastními silami.

Závěrem nutno zdůraznit skutečnost, že díky organizacím Sociální služby Chomutov a pobočky Člověk v tísní, které mají zavedené velmi kvalitní sociální dluhové poradenství je zde velký potenciál rozšíření těchto služeb. Není tak třeba, na rozdíl od jiných měst, začínat na zelené louce.

---

⁴ Nejčastěji v rozmezí 5 000 Kč – 30 000 Kč dle složitosti případu a poskytovatele služby.

⁵ Toto se týká sice hlavně „starých“ dluhů, které byly na tuto společnost převedeny, ale výrazně se projevují i u těch nově vytvořených po roce 2009.

⁶ Viz pravidla pro promíjení poplatků z prodlení (PoP) schválená na zasedání představenstva dne 9. 12. 2009 a dostupná online na adrese: http://www.chomutovska-bytova.cz/sites/default/files/dokumenty/pravidla_pro_promijeni_pop_1.pdf

Doporučení:

- Výrazné navýšení kapacit odborného sociálního poradenství pro oblast dluhové problematiky včetně rozšíření nabídky zpracování insolvenčních návrhů.
- Výrazné navýšení kapacit terénní sociální práce.
- Vytvoření pozice koordinátora a odborníka na dluhovou problematiku.
- Zabezpečení možnosti využití bezplatné právní pomoci pro NNO a občany se specializací na dluhovou problematiku.
- Vytvoření platformy pro výměnu a sdílení informací mezi různými subjekty zainteresovanými v dluhové problematice (sociální a ekonomický odbor města, poskytovatelé sociálních služeb a jiné NNO, zaměstnavatelé, úřad práce, insolvenční správce, soud, policie, advokát aj.).
- Průběžné vzdělávání sociálních pracovníků města v oblasti dluhové problematiky (ideálně odborníky z ambulantních dluhových poraden).
- Výraznější propagace bezplatného dluhového poradenství.
- Tvorba a šíření osvětových kampaní z hlediska ochrany spotřebitele.
- Aktivní vystupování proti nelegálním službám komerčních dluhových poraden či oddlužovacích společností.
- Lepší a efektivnější propojení sociálního odboru města a ambulantních forem dluhového poradenství.
- Navázání užší spolupráce s ekonomickým odborem města a nastavení pravidel pro vydávání potvrzení o dlužných částkách vůči městu.
- Výrazná změna pravidel pro přidělování městských bytů.
- Výrazná úprava pravidel pro promíjení poplatků a úroků z prodlení u nájemních bytů a jejich lepší využití jako motivačního nástroje pro splacení dlužné částky na nájemném.

Bydlení

Období transformace po roce 1989 s sebou přineslo zásadní změny v oblasti bydlení a bytové politiky, které výrazně ovlivnily bytový fond měst a obcí v mnoha směrech. Převod bytového fondu ze státu na obce znamenal výrazné zatížení obecních rozpočtů, jedním z vhodných řešení se jevila privatizace obecních bytů. Od roku 1991 do roku 2000 bylo v Chomutově zprivatizováno přibližně 800 bytů. Město posléze přistoupilo k další vlně privatizace, do níž bylo zahrnuto asi 10 000 bytových jednotek. Tuto vlnu privatizace bytového fondu zahájilo město Chomutov v září roku 2000. Byty byly nabízeny za 600 korun za metr čtvereční. Privatizace bytového fondu se v této fázi vztahovala na domy s počtem bytových jednotek deset a více. Území města bylo rozděleno do několika oblastí, ve kterých byl stanoven přesný počet bytových jednotek zahrnutých do privatizace.

V původním návrhu privatizace uvažovalo město ponechat si objekty v centru a širším centru, a dále také v okrajových částech, kde šlo o byty nižších kategorií. Mělo jít zhruba o 2 000 bytů. Již v době, kdy v České republice probíhala nejvýraznější vlna privatizace, byla známa doporučení expertů, podle kterých by si města měla ponechat alespoň 20 % bytového fondu. Protože převod bytů ze státu na obce nebyl doprovázen přijetím, respektive uložením pravidel pro hospodaření s těmito byty a nedošlo k vytvoření koncepce přístupu lidí s nižšími příjmy k bydlení, byl v jednotlivých obcích a městech zvolen rozdílný postup. Řada měst v Ústeckém kraji privatizovala prakticky celý bytový fond. Jak již bylo zmíněno výše, v Chomutově bylo plánováno ponechat okolo 2 000 bytů v majetku města. Mělo jít například o byty potřebné pro zajištění bydlení neplatičů a problematických nájemníků. Je však třeba uvést, že se město muselo vyrovnat také s tlakem občanů k odprodeji bytů. Po ukončení privatizace byla situace týkající se počtu bytů v majetku města následující: město Chomutov mělo před privatizací ve svém majetku celkem 10 260 bytů a po privatizaci zůstalo městu přibližně 300 bytů. Chomutovská bytová a. s. (CHB a. s.) má v majetku 1 351 bytů, které jí byly převedeny z majetku města.

Proces privatizace zásadním způsobem ovlivnil strukturu vlastníků domovního a bytového fondu v Chomutově. Jak vyplývá z tabulky č. 1, mezi vlastníky domů výrazně převládají fyzické osoby, většími majiteli domovního fondu jsou také společenství vlastníků jednotek (SVJ). S výraznějším odstupem následuje město, respektive CHB a. s. Nejmenší díl z celkového počtu domů připadá na družstevní vlastnictví. Podle Sčítání lidí, bytů a domů z roku 2011 (SLBD 2011) bylo v Chomutově celkem 3 752 obydlených domů, z nich bylo 2 321 rodinných domů a 1 335 obytných domů, zbývajících 96 domů představovaly tzv. ostatní budovy. Obydleným domem je dle metodiky SLBD chápán dům, ve kterém je alespoň jeden obydlený byt nebo je v něm umístěno zařízení pro hromadné ubytování osob alespoň s jednou obvykle bydlící osobou. Převážnou část rodinných domů vlastnily fyzické osoby, vlastnictví bytových domů přešlo v průběhu první dekády 21. století ve značné míře do spoluvlastnictví vlastníků bytů. Z hlediska stáří domovního fondu bylo ve městě nejvíce domů postavených mezi lety 1920 – 1970. Nárůst výstavby bytových domů panelového typu na sídlištích nastal v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století. Chomutov spolu s Mostem patřily podle SLBD 2001 k okresům s nejnižším průměrným stářím bytového fondu, průměrné stáří budov

v Chomutově bylo 34,4 let. V posledních dvaceti letech se zvýšil počet nově postavených rodinných domů.

Tabulka č. 1: Domovní fond v Chomutově v roce 2011

Domovní fond dle SLBD 2011		
Obydlené domy		3752
Obydlené domy podle vlastnictví	Fyzické osoby	2378
	Město, Chomutovská bytová a.s.	121
	Bytová družstva	96
	Spoluvlastnictví vlastníků bytů	578
	Jiná právnická osoba	214
	Kombinace vlastníků	225
	Stát	7
	Nezjištěno	133

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze SLBD 2011

SLBD 2011 přineslo podrobné údaje rovněž o bytovém fondu. Bytový fond města Chomutova tvořilo 22 821 bytů. Na rodinné domy připadalo 3 508 bytů, v obytných domech to bylo 19 186 bytů, zbývajících 127 bytů bylo v tzv. ostatních budovách. Z hlediska vlastnické struktury největší podíl představovaly byty v osobním vlastnictví, dále to byly byty nájemní a nejméně bylo družstevních bytů. Jak již bylo v textu vstupní analýzy několikrát zmíněno, v Chomutově došlo k masivní výstavbě panelových sídlišť související s nutností ubytovat pracovní síly pro průmyslovou výrobu ve městě. Z tohoto důvodu je značná část bytového fondu v domech panelového typu. Podle SLBD 2011 byl celkový počet bytů v domech postavených panelovou technologií 13 921, z toho 13 861 bytů bylo v bytových domech. Jednalo se tedy o téměř dvě třetiny bytového fondu města.

Tabulka č. 2: Bytový fond v Chomutově dle právního užívání bytu v roce 2011

Bytový fond dle SLBD 2011		
Byty celkem		22821
Právní důvod užívání bytu	Ve vlastním domě	2343
	V osobním vlastnictví	7492
	Jiné bezplatné užívání bytu	231
	Nájemní byt	5463
	Jiný důvod užívání bytu	200
	Družstevní byt	3512
	Nezjištěno	údaj není k dispozici

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze SLBD 2011

Chomutovským sídlištím, zejména pak sídliště Březenecká, Kamenná, Zahradní a Písečná, bude v následujících částech kapitoly věnována největší pozornost. Při identifikování sociálně vyloučených lokalit v Chomutově se ve většině studií i ve výpovědích místních expertů sídlištní lokality vždy objevovaly, zvláště pak sídliště Kamenná a Písečná. Větší prostor byl dříve věnován lokalitám, jež více odpovídaly charakteristice sociálně vyloučených lokalit a to především ve dvou hlavních znacích. Jedním z nich byla vyšší míra prostorového vyloučení, dále to byla skutečnost, že tyto objekty byly obydleny z větší části sociálně vyloučenými osobami, mezi kterými převažovali Romové. S těmito lokalitami bylo také spojeno symbolické vyloučení, jednalo se o místa se špatnou pověstí, o tzv. špatné adresy. Jedinou chomutovskou lokalitu, kterou by bylo možné zařadit mezi klasické sociálně vyloučené lokality, představoval dům v ulici Dukelská. Lokalita v nedávné době zanikla, z objektu v Dukelské byli poslední obyvatelé vystěhováni začátkem roku 2016. Poté byla prázdná budova zajištěna a vzhledem k tomu, že je ve správě CHB a.s., čeká na rozhodnutí města o dalším využití.

Další místa, která vykazují znaky sociálně vyloučené lokality, představují ubytovny. Ubytovny v Chomutově jsou v soukromém vlastnictví, město ubytovnu ve svém majetku nemá. Ubytovny neslouží jen k přechodnému ubytování, z některých z nich se stala místa dlouhodobého bydliště sociálně slabšího obyvatelstva. Dochází zde k vysoké koncentraci sociálně vyloučených osob. V případě několika ubytoven je možné téměř všechny jejich obyvatele označit jako sociálně vyloučené. Jedná se zpravidla o osoby pobírající dávky hmotné nouze. Z dávek v hmotné nouzi je pro obyvatele ubytoven klíčový doplatek na bydlení. Na příspěvek na bydlení by mohli dosáhnout pouze v případě, že v ubytovně mají trvalý pobyt. Většina ubytovatelů uzavírá s nájemníky ubytovací smlouvy, část ceny ubytování hradí nájemníci prostřednictvím doplatku na bydlení.

Oslovení obyvatelé ubytoven se vyjadřovali, že jim bydlení v ubytovně z mnoha důvodů nevyhovuje, ale musí tam zůstat, protože svou situaci nejsou schopni vyřešit jiným způsobem. Nemohou dosáhnout na bydlení na volném trhu ani na byt v majetku CHB a. s., většina z nich je totiž zadlužena a dluhy vůči městu nejsou výjimkou. Kromě dluhů je další překážkou k odchodu z ubytovny rovněž nedostatek finančních prostředků na zaplacení kauce na nájem a odmítání pronajímateli kvůli předsudkům nebo negativním zkušenostem. Nabídka bytů je dle názoru oslovených dostatečná, ovšem byty jsou pro ně z výše uvedených důvodů nedostupné. Tuto skutečnost potvrdila i zaměstnankyně jedné z ubytoven, která má příležitost sledovat snahy klientů najít si byt. Klientů, jimž se byt podařilo najít, bylo dle jejich informací poměrně málo. Navíc se někteří z nich do ubytovny po čase zase vrátili. Lidé žijící dlouhodobě v ubytovnách ztrácí postupně možnost dostat se ke standardnímu bydlení. Nedokáží si najít či udržet nájemní byt a u řady z nich hraje roli i nedostatečná schopnost dodržovat závazky vyplývající z nájemních smluv, kterou ztratili pobytem v substandardním bydlení. Bydlení řeší pobytem v ubytovnách a v azylových domech, nezřídka dochází k migraci mezi těmito zařízeními.

Ubytovny bývají městy či obcemi vnímány jako riziková místa spojená s vysokou mírou koncentrace sociálně vyloučených osob a potenciálním výskytem problémových jevů. Město Chomutov si tuto rizikovost ubytoven uvědomuje, terénní sociální pracovníci Sociálního

odboru se zaměřují v rámci svých obvodů cíleně na obyvatele ubytoven. Sociální služby pro lidi žijící dlouhodobě v ubytovnách poskytují rovněž nevládní neziskové organizace. Je třeba vyzdvihnout důležitost realizace programů, jejichž cílovou skupinou jsou děti a mládež z ubytoven. Na obyvatele ubytoven, kde je větší počet sociálně vyloučených a kde jsou ubytovány rodiny s dětmi, by měla být ve větším rozsahu cílena terénní sociální práce. Z důvodu nedostatečného počtu terénních sociálních pracovníků však není potřeba terénní sociální práce plně uspokojena. Počet terénních sociálních pracovníků je tedy nutné navýšit.

Tabulka č. 3: Přehled ubytovacích zařízení, kde žijí osoby ohrožené sociálním vyloučením

Ubytovací zařízení	
Dům svaté Alžběty	Puškinova 403
Na Bělidle	Na Bělidle 1003
Papilio	Pražská 1793/25
Plynostav	Spořická 4751
Pražská	Pražská 1115/6
Spořická	Spořická 5892
Tovární	Tovární 5427
Turbo	Kosmonautů 4998
Wolkerova	Wolkerova 811

Zdroj: Sociální odbor

V kontextu Chomutova, kromě výše uvedených ubytoven, nelze v současné době hovořit o sociálně vyloučených lokalitách. Navíc v posledních letech došlo v souvislosti s revitalizací některých částí města i ke změnám v rozložení obyvatelstva. Část sociálně slabších obyvatel se přesunula z centra na sídliště.

Ostatní identifikované lokality s potřebou intervence sociálních politik města lépe vystihuje termín lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob. Jedná se o objekty v ulici Beethovenova a Bělohorská, dále o některé domy ve středu města (ulice Vodní, Selská, K. Buriana). V minulosti šlo ještě o objekty v ulici Kadaňské a v ulici Za Zborovskou, kde se však situace po odchodu problematických nájemníků a snížení počtu sociálně vyloučených obyvatel zlepšila. Výše zmíněné lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob se vyskytují v centru města či v jeho blízkém okolí. Jedná se o bytové domy v řadové městské zástavbě, převážně jde o domy cihlové, domy postavené panelovou technologií zde nejsou tak výrazně zastoupeny. Z hlediska vlastnické struktury se jedná o byty nejčastěji v soukromém vlastnictví nebo ve vlastnictví SVJ, řadu bytů vlastní CHB a. s., družstevní byty jsou nejméně početné. Vyjmenované lokality, respektive domy v těchto lokalitách, vykazují vyšší podíl osob pobírajících dávky v hmotné nouzi, z nichž nezanedbatelnou část představují Romové. Na rozdíl od sídlišť se v těchto lokalitách nevyskytuje zvýšená míra migrace sociálně vyloučených osob a velká fluktuace nájemníků v bytových domech, takže jsou vnímány jako méně rizikové.

Vznik lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob na sídlištích je dáván do souvislosti se stěhováním Romů. Velký počet nově přichozích postupně vedl k nárůstu napětí

mezi starousedlíky a romskými migranty. Dalším problematickým jevem, jehož výskyt se začal na sídlištích ve zvýšené míře objevovat, je vysoká fluktuace nájemníků v určitých bytech a domech. Příčiny vzniku a vývoj těchto problematických fenoménů je třeba nahlížet v kontextu celého místního trhu s bydlením. Tak jako v každém městě, i v Chomutově jsou lokality méně či více atraktivní. Nejžádanější lokalitou jsou Zadní Vinohrady a Horní Ves, na opačném konci se v žebříčku atraktivity umísťují sídliště Kamenná, Písečná, Zahradní a Březenecká. Je nutné dodat, že k tomuto propadu docházelo u sídlištních lokalit postupně, s výjimkou sídliště Kamenná, které nebylo vnímáno jako dobrá adresa již dříve. Podle výpovědí respondentů při rozhovorech i z pohledu místních expertů, ještě v relativně nedávné době nebylo místo bydliště na sídlišti automaticky považováno za bydlení na špatné adrese. Změnu ve vnímání sídlišť jako dobrého místa k bydlení dokládá i odliv původního obyvatelstva v posledních deseti letech. Počátek všech výše popsaných jevů úzce souvisí se změnami ve vlastnické struktuře jednotlivých domů. Situaci na sídlištích ovlivnili především soukromí majitelé bytů, kteří začali za účelem zisku své byty pronajímat sociálně vyloučeným osobám, mezi nimiž byl vysoký počet Romů.

Ve všech sledovaných sídlištích se vyskytují domy nebo jejich části, které jsou dlouhodobě vnímány jako problémové. Především se jedná o objekty, ve kterých bydlí Romové, kteří údajně přišli z jiných měst a kteří jsou zpravidla vnímáni jako mnohem více problematictější než starousedlí Romové. Romové totiž žili na chomutovských sídlištích od doby jejich vzniku. Dostali se sem jako zaměstnanci průmyslových nebo energetických závodů. Mnozí získali tzv. stabilizační byty, které obývali bez významnějších problémů. Ty však pro romské obyvatele sídlišť nastaly na počátku devadesátých let, protože Romové byli jako první propouštěni ze zaměstnání. Někteří Romové si své byty udrželi, jiní se stali nájemníky soukromých vlastníků. Nárůst počtu nově příchozích Romů je důsledkem změn ve vlastnické struktuře domů a bytů v rámci celé České republiky, nejen v Chomutově. Romové přišli z jiných měst a obcí, poté co jim bylo nabídnuto bydlení na chomutovských sídlištích jako náhrada za byty, které museli opustit, aby noví vlastníci mohli realizovat své záměry. Hovoří se o romské migrační vlně z Kladna a Prahy. Dále se na sídliště přistěhovali Romové z Ústeckého kraje i z jiných částí Chomutova. Rozlišování mezi méně problémovými starousedlíky a více problémovými migrujícími Romy je rozšířené i uvnitř místní romské komunity.

Migrace sociálně slabých a mezi nimi především Romů, kteří jsou díky své vizuální odlišnosti lépe sledovatelní, je jedním z nejčastěji deklarovaných problémů chomutovských sídlišť. Velká fluktuace obyvatel bytů způsobuje u majority pocit nejistoty a aktivuje negativní, až asociální nálady. Oslovení respondenti opakovaně označovali za velký problém nově příchozí Romy a sociálně slabé, kteří se hůře přizpůsobují pravidlům soužití, než takzvaní starousedlíci. Tento názor, nebo spíše dojem, je příznačný pro sousedy či obyvatele sociálně vyloučených lokalit z řad majority i v jiných městech. Při porovnání s reálnými daty o migraci, tj. počty a charakteristikami přistěhovalých se často ukazuje, že uvedený názor není založen na skutečnosti a je spíše dojmem vyjadřujícím obecný pocit ohrožení z jinakosti, který je lidem přirozený. Ve zjištění, že se starousedlíky jsou původní obyvatelé sídlišť ochotni se sžít, zatímco nově příchozí odmítají, je zároveň potenciál pro řešení otázky sídlišť

s vysokým podílem sociálně slabých či sociálním vyloučením ohrožených osob: na jedné straně je jistě nutné co nejvíce zamezit migraci, která znemožňuje migrujícím utvořit si vazby k místu svého bydliště a s tím související životní strategie, které se přibližují strategiím majority; a konečně na akceptaci déle bydlících sociálně slabých, v tomto případě především Romů se pokusit navázat sociální práci, komunitní práci a položit na ní základy sociálního smíru.

Zvýšená fluktuace nájemníků je spojena zejména s byty vlastněnými soukromými majiteli. Hlavními faktory, které fluktuaci způsobují, jsou strategie majitelů bytů, kteří usilují o rychlé zhodnocení investice, a rostoucí počet lidí, kteří se z nejrůznějších příčin dostali do bytové nouze. Lze hovořit o vysoké nedobrovolné mobilitě části chudobou ohrožené populace, která není ovlivněna jen nabídkou bydlení, ale i dalšími faktory jako jsou formální a neformální pracovní příležitosti, blízkost k sociálním službám, údajné rozdíly v přístupu úřadů práce a sociálních odborů, rodinné vazby, aj. Tato mobilita má negativní dopad nejen na sociálně vyloučené, ale i na majoritní obyvatele lokalit, kde se nachází byty tímto způsobem pronajímané a ve výsledku je pak zásadním činitelem rostoucího napětí mezi oběma skupinami obyvatel sídlišť.

Vysoká míra fluktuace nájemníků v bytech soukromých vlastníků se pojí především s domy, které jsou ve vlastnictví SVJ. Nejproblematičtější objekty na sledovaných sídlišťích mají právě tento typ vlastníka. Nelze však zjednodušeně říci, že vyšší podíl sociálně vyloučených osob souvisí pouze s uvedenou formou vlastnictví domu a bytů. Situace v jednotlivých SVJ se může velmi lišit, záleží na tom, které z níže uvedených kategorií bytů v domě převažují.

Schéma č. 1: Byty v SVJ podle vlastnictví a způsobu užívání

1) byty, v nichž bydlí původní nájemníci, kteří se v průběhu privatizace stali vlastníky bytů (takový byl cílový stav privatizace), případně vlastníci, kteří po nich byt zdědili nebo ho od nich dostali či koupili   2) byty, v nichž bydlí nájemníci vlastníků (1), v části případů pronajímané prostřednictvím realitních kanceláří   3) byty získané cíleně na pronájem většími vlastníky nebo i firmami (odkupem bytů již v osobním vlastnictví, někdy též po splacení dluhů původního vlastníka vůči SVJ), v části případů pronajímané prostřednictvím realitních kanceláří

Právě byty v kategorii 3) jsou nejčastěji obývány osobami, které nesou znaky sociálního vyloučení a jsou označovány za problematické.

Následující část kapitoly Bydlení je zaměřena na deskripci vybraných případů sídlištních lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob. Byly zvoleny čtyři lokality, respektive ulice, kde se nachází dům či více domů, v nichž jsou ve vyšší míře koncentrovány sociálně vyloučené osoby nebo osoby sociálním vyloučením ohrožené. Jedná se o ulici **Kyjickou** na sídlišti Březenecká, o ulici **Kamennou** na sídlišti Kamenná, o ulici **Borovou** na sídlišti Zahradní a o ulici **Písečnou** na sídlišti Písečná. Studie *Analýza rizikových lokalit v Chomutově* vypracovaná Odborem sociálních věcí v roce 2012 nezahrnovala ulici Kyjickou a v ulici Borové byla zmíněna pouze některá čísla popisná. V tzv. Gabalově mapě z roku 2015 se ulice Kyjická objevila, chyběla však ulice Borová. Na základě srovnání výpovědí místních aktérů a obyvatel sídliště s výsledky výše uvedené studie a výzkumného šetření, lze konstatovat, že ohrožení sociálním vyloučením v řadě objektů na chomutovských sídlištních v posledních čtyřech letech vzrostlo, stejně jako se zvýšil počet domů či jejich částí (čísel popisných), které je možné označit za lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob.

Ve všech sledovaných lokalitách byla pozornost zaměřena na domy ve vlastnictví SVJ, ve kterých se ukázala přímá souvislost zvýšené koncentrace sociálně vyloučených s větším počtem bytů ve vlastnictví jednoho (případně dvou nebo tří) soukromých majitelů. Analýzou vybraných údajů z katastru nemovitostí bylo identifikováno, že v každém ze sledovaných objektů označeném jako problematický se takoví vlastníci vyskytují. Vesměš se jedná o osoby s adresou mimo Chomutov, někdy jde o vlastnictví v rámci jedné rodiny (jednotky jsou ve spoluvlastnictví manželů nebo je vlastní jednotliví členové rodiny, například manžel, manželka či syn). Firmy ve sledovaných lokalitách nevlastní výrazně větší počet jednotek, stejně tak ani cizinci. Prostřednictvím analýzy vybraných údajů z katastru nemovitostí dále vyšlo najevo, že řada soukromých majitelů vlastní větší počet bytů v různých částech chomutovských sídlišť, ale jimi vlastněné jednotky tvoří kompaktnější shluky, ve kterých by docházelo ke koncentrování sociálně exkludovaných.

V každé ze sledovaných lokalit byl proveden rozbor vlastnické struktury domů. Následně byla detailněji rozebrána skladba majitelů jednotek v jednotlivých domech, jež jsou ve vlastnictví SVJ. Největší prostor dostal rozbor majitelů podle počtu vlastněných jednotek a dále rozbor majitelů jednotek podle bydliště. U majitelů s uvedenou adresou ve sledovaném domě je možné s větší pravděpodobností předpokládat, že se jedná o osoby, které v domě bydlí. Vlastníci z jiného města či obce patří zpravidla mezi ty problematičtější, často se o dění v domech ale ani v bytech nezajímají, pro nájemníky, členy výboru SVJ a ostatní vlastníky bývá velmi obtížné s nimi komunikovat. Někteří z těchto majitelů využívají jako prostředníky v komunikaci další osoby, které za ně řeší mnoho dalších záležitostí, například vyhledávání nových nájemníků, uzavírání nájemních smluv, vybírání kaucí či nájemného. Nájemníci se většinou dostanou do kontaktu pouze s těmito osobami a v případě řešení otázek spojených s bydlením či problémů se obrací právě na ně. Při rozhovorech s nájemníky se ukázalo, že částí fluktuujících obyvatel splývá osoba majitele a člověka pověřeného správou jednotek. Na otázku, kdo je majitelem bytu, uváděli právě majitelem pověřenou osobu. Vlastníky z jiných adres v Chomutově je snazší dohledat a komunikace s nimi může být jednodušší.

Lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob

Sídlíště Březenecká - ulice Kyjická

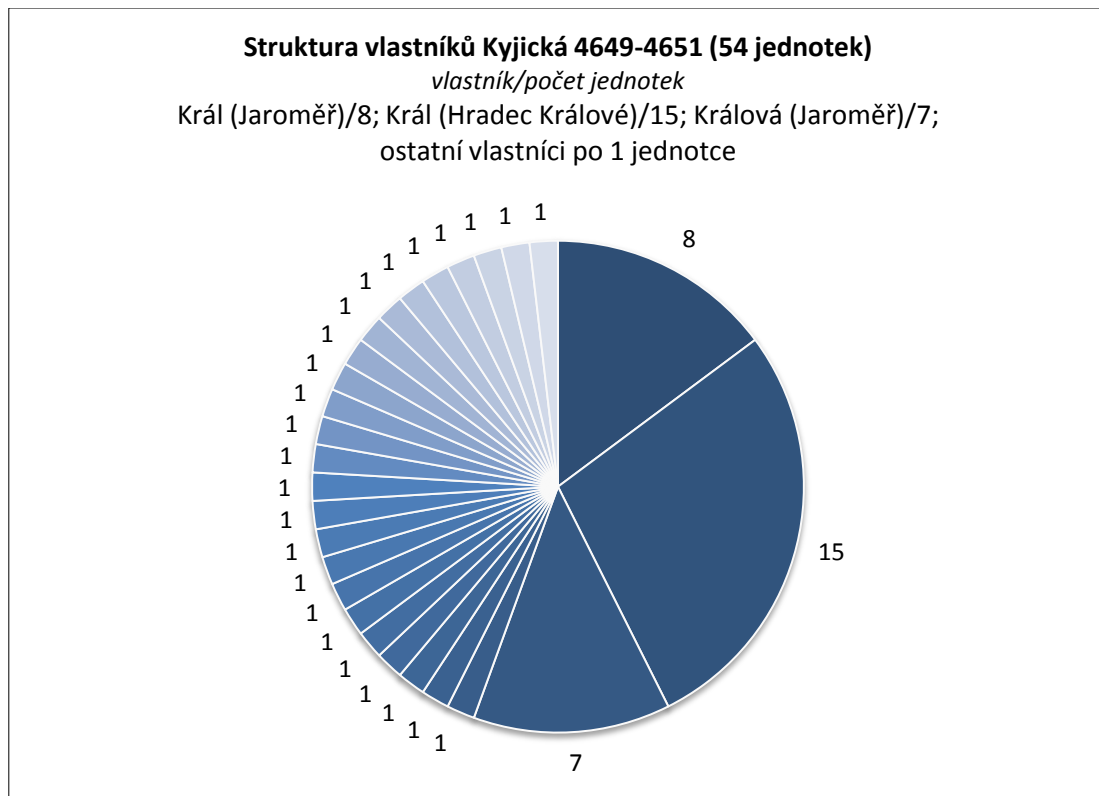
Obrázek č. 1: Vlastnická struktura bytových domů v Kyjické

- Společenství vlastníků jednotek
- Stavební bytové družstvo Chomutov
- Bytové družstvo Kyjická

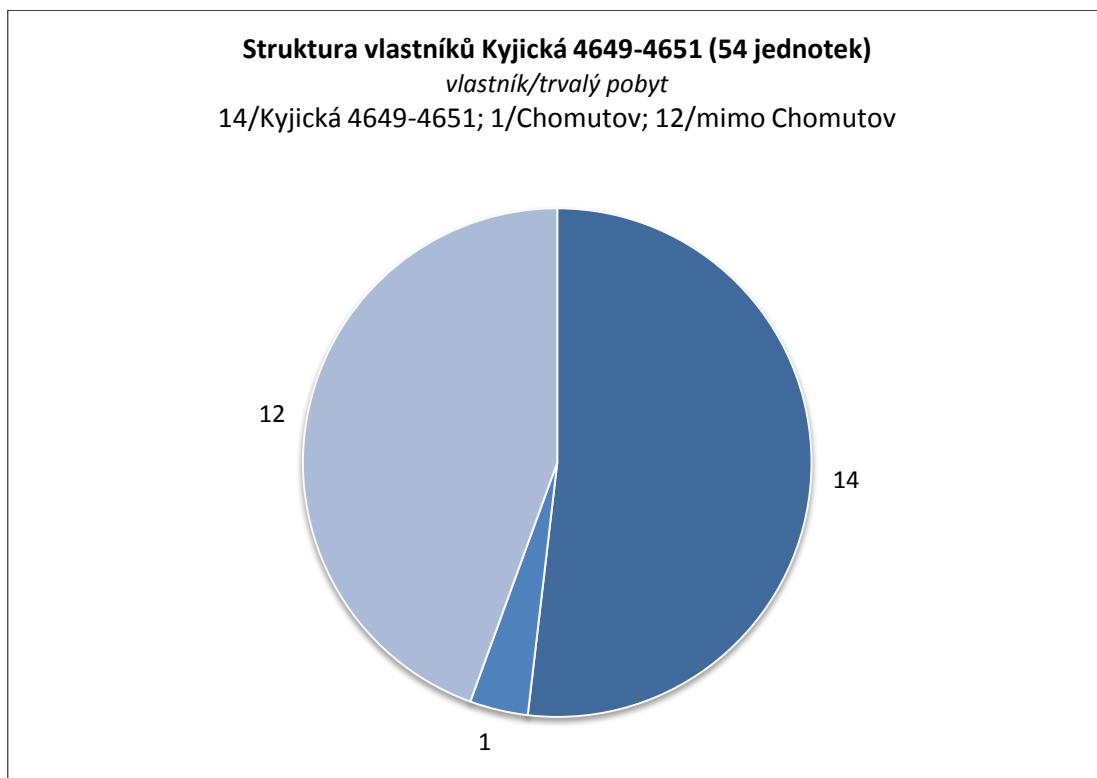
V ulici Kyjické byl jako lokalita s vysokým podílem sociálně vyloučených osob identifikován dům č. p. 4649 – 4651. Jde o jediný dům v ulici ve vlastnictví SVJ. Dům je součástí sídlištní zástavby, v okolí se nacházejí základní prvky občanské vybavenosti. Dům se od ostatních budov na první pohled odlišuje tím, že nemá novou fasádu a nové vchodové dveře. Jedná se o šestipatrový panelový dům o třech číslech popisných, kdy každé číslo popisné má samostatný vchod. Celkem je v domě 54 jednotek, na jednotlivá čísla popisná připadá 18 bytových jednotek. V každém patře se nachází 3 jednotky. Dispozice bytů zahrnují 3+1, 2+1 a 1+1. Majoritním vlastníkem jednotek v celém domě je Josef Král, Věra Králová a Josef Král mladší. Královi vlastní 30 jednotek z celkového počtu 54. V č. p. 4649 a v č. p. 4651 jsou Královi majiteli 9 jednotek, v č. p. 4650 vlastní 12 jednotek. Zbývající vlastníky lze rozdělit do dvou skupin, jedna z nich v domě skutečně bydlí a druhá byty pronajímá. Vlastníků jednotek, kteří v domě bydlí je přibližně 12, ostatních více než 40 vlastníků byty pronajímá.

Graf č. 1: Struktura vlastníků v domě č. p. 4649 – 4651 v Kyjické ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 2: Struktura vlastníků v domě č. p. 4649 – 4651 v Kyjické ulici podle adresy pobytu

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Mezi bydlícími vlastníky jsou zastoupeni lidé, kteří zde žijí od konce sedmdesátých let, kdy byl dům zkolaudován. Tito lidé v rozhovorech popisovali změnu situace v domě za poslední roky. Zásadní zvrát nastal po odkoupení většiny jednotek do vlastnictví rodinou Králových. Někteří ze starousedlých vlastníků se poté odstěhovali a začali byty rovněž pronajímat. Vzhledem k tomu, že v jednotkách Králových bydleli i problematičtí nájemci a navíc tam dochází k časté fluktuaci, lze podle dotázaných hůře najít nájemníky, kteří by odpovídali představám vlastníků. Do domu se tak stěhují lidé, kteří jsou ochotni špatnou pověst domu akceptovat. Starousedlíci si uvědomují, že hlavním problémem domu je orientace většinových vlastníků na pronajímání jednotek sociálně vyloučeným osobám, přítomnost většího počtu Romů však považují rovněž za problematickou. Především je trápí nepořádek, hlučnost a vandalismus některých nájemníků, stížnosti obecně směřovaly na jejich odlišný životní styl. Atmosféru v domě výrazně zhoršuje vysoká míra fluktuace. Oslovení bydlící vlastníci, kteří působili nebo působí ve výboru SVJ, zdůrazňovali obtíže s velkými dluhy ve fondu oprav za jednotky většinového vlastníka. Situace s platbami do fondu oprav byla vyřešena počátkem roku 2016, kdy se již na správě domu podílela společnost QARK s.r.o.

Dotázaní nájemníci, kteří žijí v bytech nebydlících vlastníků, mají uzavřeny písemné nájemní smlouvy. Nájem jsou sjednávány na dobu určitou. Doba, na kterou mají nájem sjednán, se pohybuje od několika měsíců u většinových vlastníků po jeden až dva roky u ostatních vlastníků pronajímajících bytové jednotky. Z výpovědí nájemníků Králových vyplývá, že pokud se nájemce tzv. osvědčí, smlouva mu bývá prodloužena, nejčastěji opět o několik měsíců. Pokud ne, musí se odstěhovat a osoba pověřená správou jednotek hledá nové nájemníky. Jednotky jsou obvykle v krátkém čase znovu obsazeny s výjimkou bytů, jež vykazují výraznější známky snížené kvality. Někteří nájemníci Králových si stěžovali, že jim byly zamlčeny vady v bytech a z tohoto důvodu zvažují odstěhování jinam. Dále se ukázalo, že se řada nájemníků nedostatečně orientuje v nájemních smlouvách a nemají dostatek potřebných informací, proto plně důvěřují osobě zastupující většinové vlastníky, která vybírá nájem, což se v minulosti projevilo například v nesrovnalostech v platbách do fondu oprav. Nájemné v bytech většinových vlastníků se liší podle velikosti jednotek. Oslovení nájemníci uváděli, že za byt s dispozicí 1+1 platí okolo 6 tisíc, výše nájmu za 3+1 se pohybuje okolo 10 tisíc. V hodnocení bydlení u Králových se dotázaní do značné míry rozcházel, někteří vyjadřovali spokojenost s kvalitou bytu i s cenou nájmu, jiní si stěžovali na vady v bytech, které vlastníci ani po urgencích neopravuje. Stížnosti se často týkaly jednání osoby pověřené správou jednotek.

Přítomnost problémových rodin či jednotlivců vnímají bydlící vlastníci i nájemníci jako zdroj potíží. Situace v domě se však podle dotázaných obyvatel oproti přechozím dvěma letům zlepšila. Zlepšení situace napomohly především změny ve skladbě nájemníků, kdy odešli ti nejproblematictější. Mezi starousedlíky se nezdívka objevuje pocit rezignace, ale jsou tu ještě lidé mající zájem o řešení situace v domě, kteří jsou schopni alespoň jednorázově aktivizovat ostatní obyvatele. Příkladem může být vyklízení nepořádku ze společných prostor domu, do něhož se zapojili starousedlí vlastníci i nájemníci ostatních vlastníků. Jako vhodný nástroj pro další zapojení obyvatel do dění v domě a okolí se jeví některá z forem komunitní práce, například pozice domovníka či „mentora pro bydlení“, který by spolupracoval s výborem SVJ

a mohl by být prostředníkem komunikace mezi různými obyvateli domu, výborem a dalšími zainteresovanými institucemi.

Sídlště Kamenná – ulice Kamenná

Obrázek č. 2: Vlastnická struktura bytových domů v Kamenné

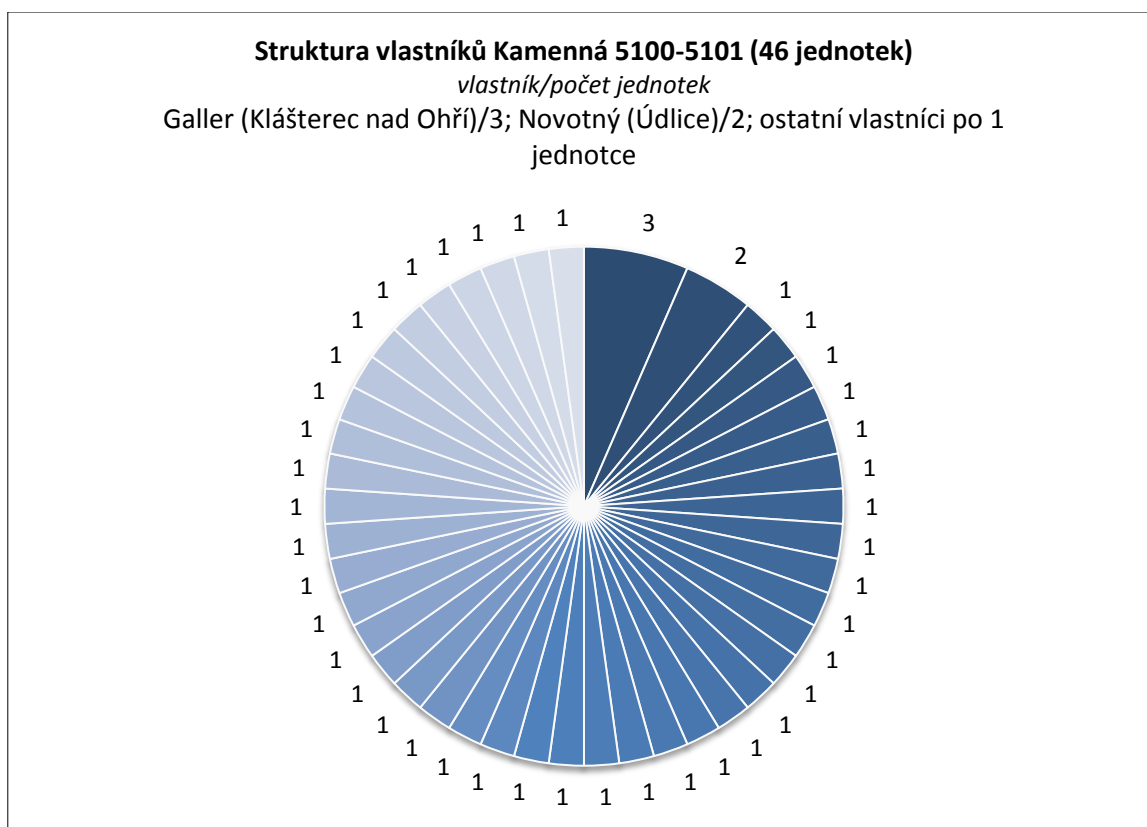
- Společenství vlastníků jednotek
- Stavební bytové družstvo Chomutov

V ulici Kamenné byly rovněž identifikovány domy vykazující vyšší podíl sociálně vyloučených osob. Vesměs jde o panelové domy ve vlastnictví SVJ. Vzhledem k nutnému souhlasu družstva s podnájemem jednotek není zastoupení sociálně vyloučených v družstevních domech tak výrazné, jako je tomu u domů vlastněných SVJ. Situace v jednotlivých domech není stejná, přesto lze najít společnou příčinu prohlubování problémů spojených se sociálním vyloučením. V řadě domů totiž došlo k odkoupení většího množství jednotek za účelem podnikání. Někteří vlastníci pak pronajímají byty sociálně slabším rodinám, které často pobírají dávky v hmotné nouzi. Pokud je v domě vyšší počet takto pronajímaných jednotek, dochází většinou k problémům v soužití, obyvatelé domů si stěžují

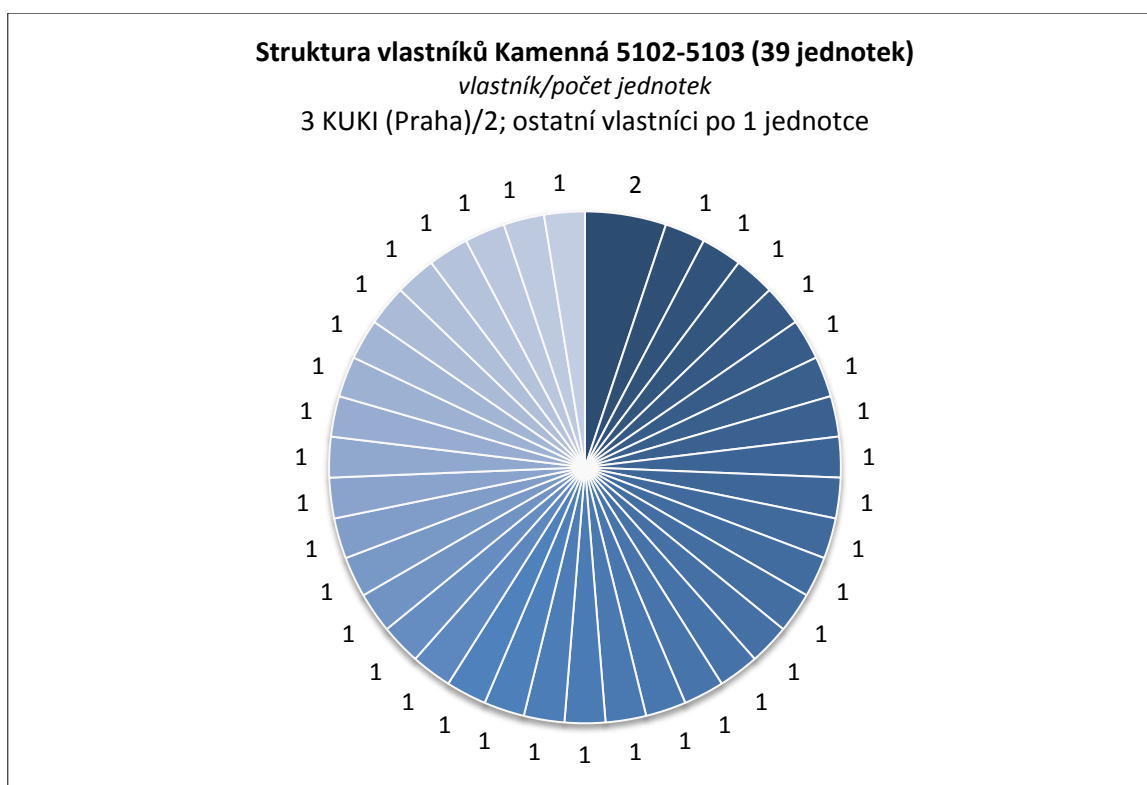

Graf č. 4: Struktura vlastníků v domě č. p. 5100 – 5101 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

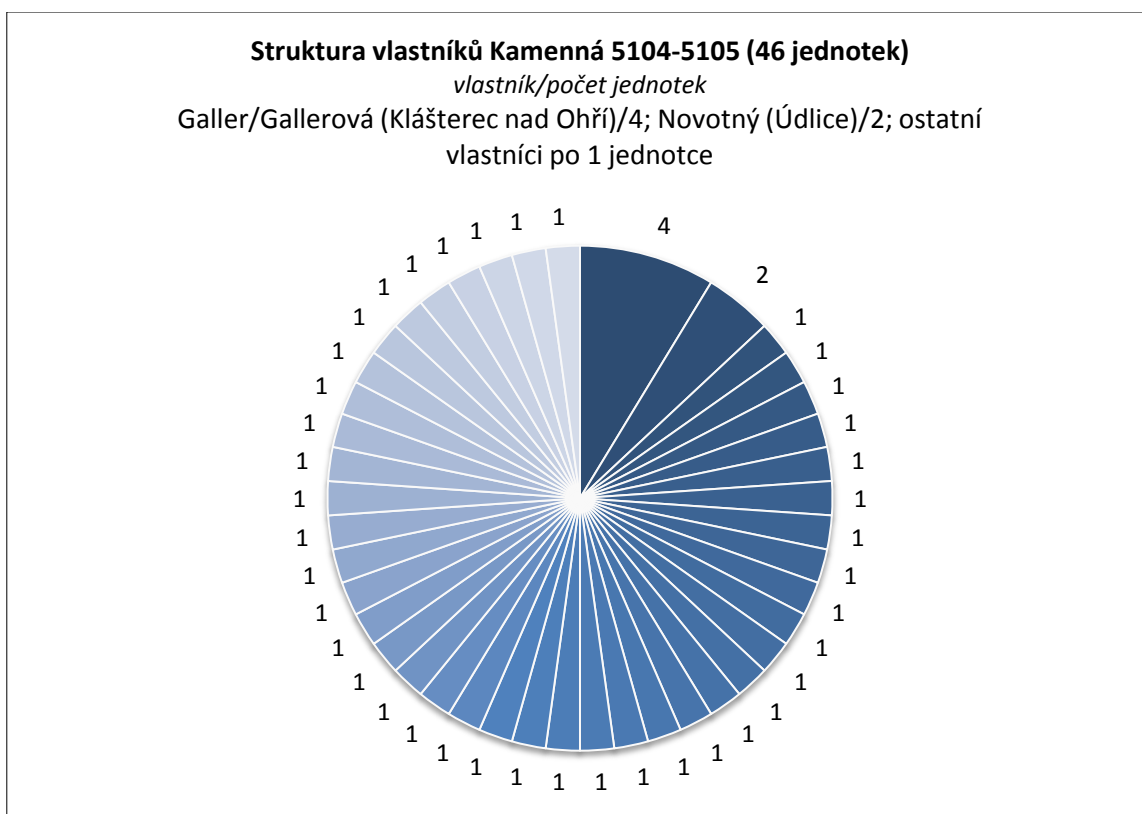
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 5: Struktura vlastníků v domě č. p. 5102 – 5103 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

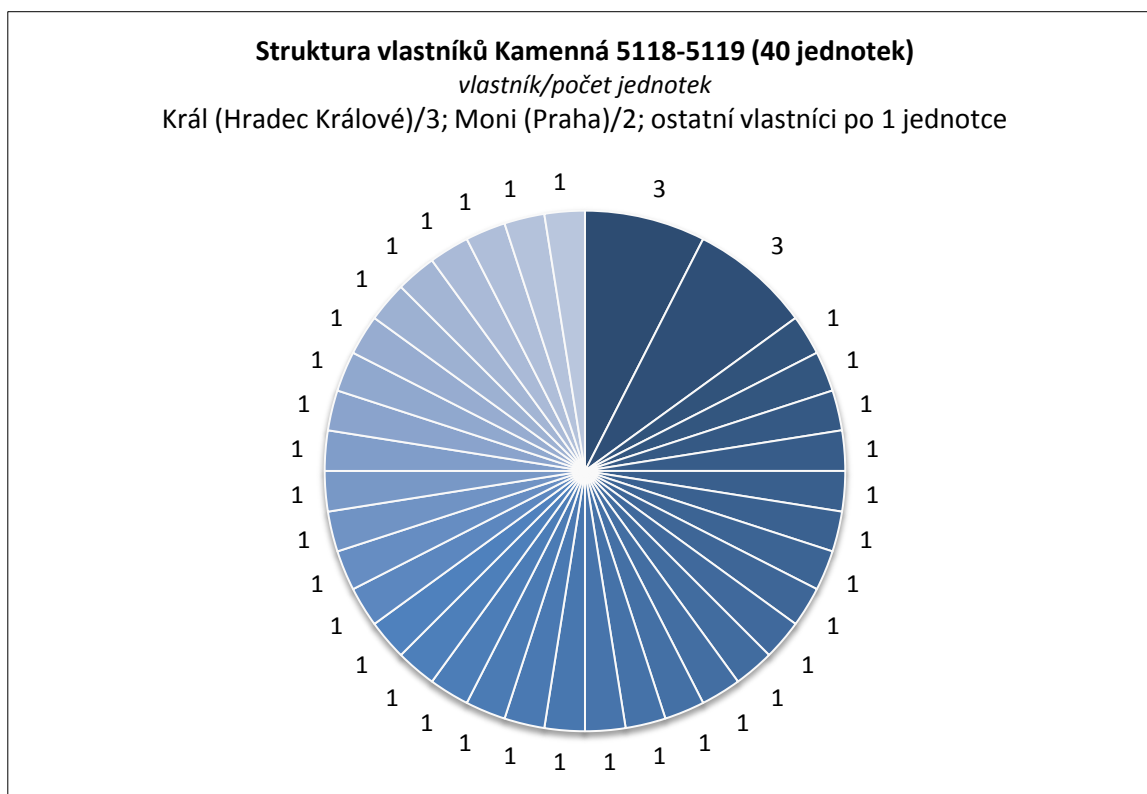
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 6: Struktura vlastníků v domě č. p. 5104 – 5105 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

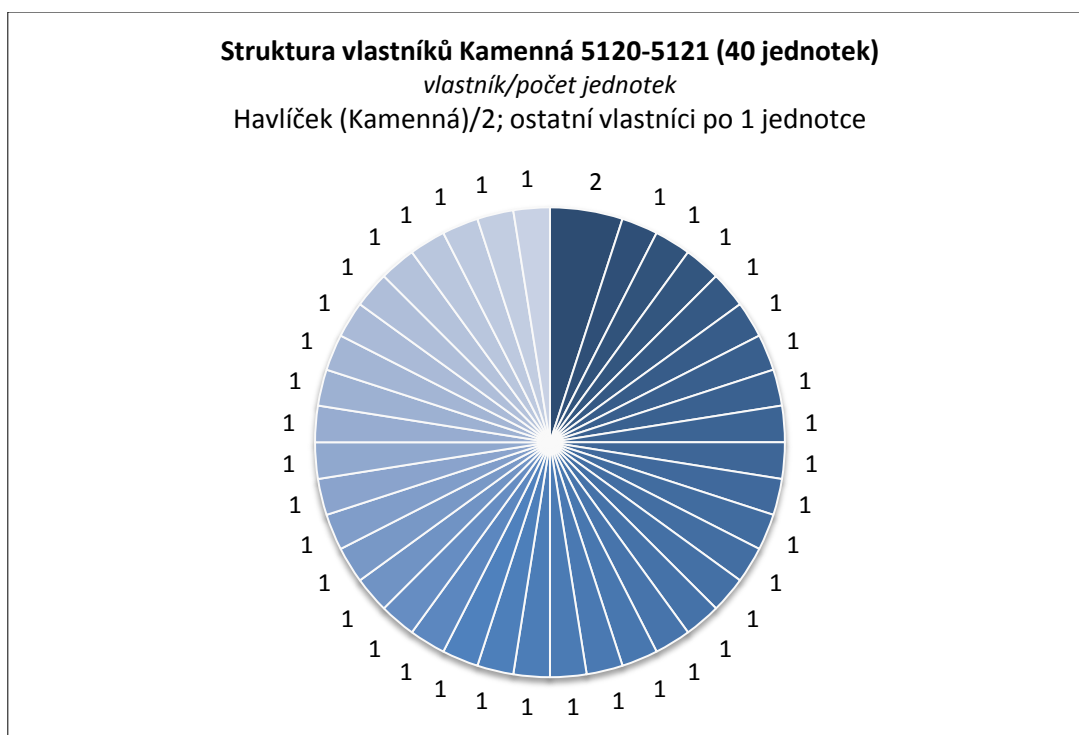
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 7: Struktura vlastníků v domě č. p. 5118 – 5119 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

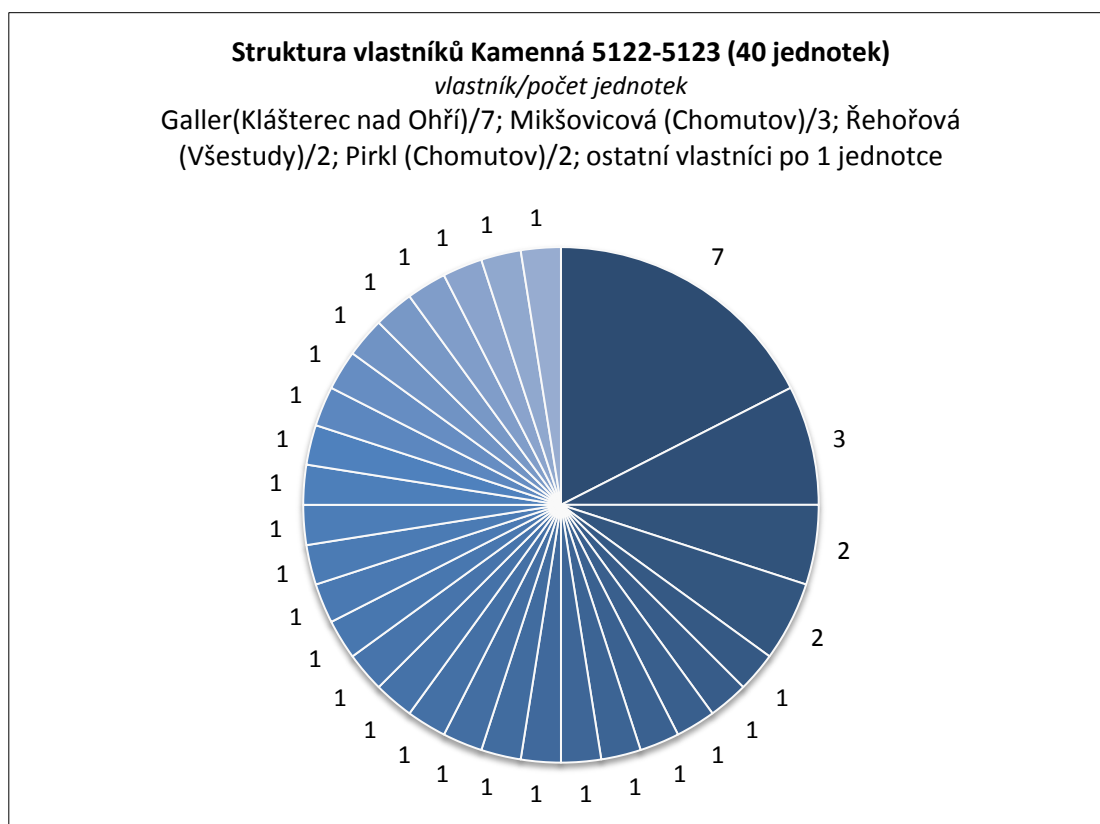
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 8: Struktura vlastníků v domě č. p. 5120 – 5121 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

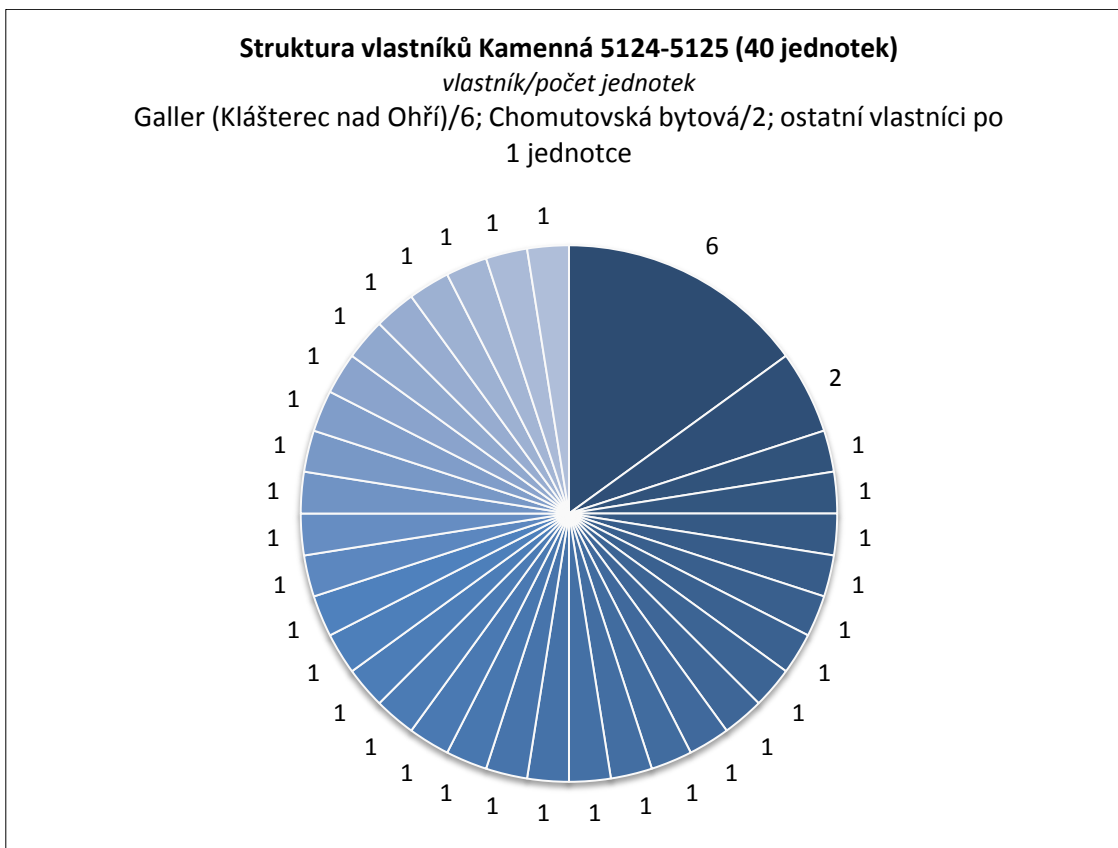
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 9: Struktura vlastníků v domě č. p. 5122 – 5123 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 10: Struktura vlastníků v domě č. p. 5124 – 5125 v Kamenné ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Přestože ulice Kamenná je dlouhodobě vnímána jako lokalita s horší pověstí, dochází podle starousedlíků k dalšímu přibývání problémů. Problémovost je spojována především s fluktuujícími nájemníky, kteří své momentální bydliště vnímají jako přechodné a tudíž si k němu nevytváří žádný vztah. Negativní jevy se však připisují obecně Romům, ve výpovědích oslovených obyvatel z řad majority byla akcentována jejich odlišnost zejména v životním stylu. Stejně jako na dalších místech chomutovských sídlišť je příčinou napětí problematické soužití ve veřejných prostorech okolo domů. Opět zaznívaly stížnosti na nepořádek, hluk, porušování nočního klidu, na vulgární chování a vandalismus ze strany romských dětí a mládeže. Jak již bylo zmíněno, majoritní obyvatelé většinou mezi potenciálně problémové zahrnují všechny Romy, pouze část z nich uvedla jako výjimky romské sousedy, které osobně znají. Romové sami sebe nepovažují za homogenní skupinu, s odhlédnutím od jejich tradiční vnitřní diferenciaci, bylo ve výpovědích romských respondentů zaznamenáno, že zejména některé fluktuující rodiny jsou jimi nahlíženy jako problematické a dotázaní měli potřebu tento názor vyjádřit. Vedl je k tomu nesouhlas s tzv. házením všech Romů do jednoho pytle, ale i reflexe faktu, že mnozí vlastníci bytů se orientují na pronájem romským rodinám v hmotné nouzi, které nejsou schopny z nejrůznějších příčin získat dlouhodobější bydlení. Skutečnost, že vysoký podíl sociálně vyloučených úzce souvisí s vlastnickou strukturou jednotek, si uvědomují i někteří starousedlíci. Řada z nich uváděla případy bydlících vlastníků, kteří byty prodali a noví majitelé je nyní pronajímají sociálně exkludovaným.

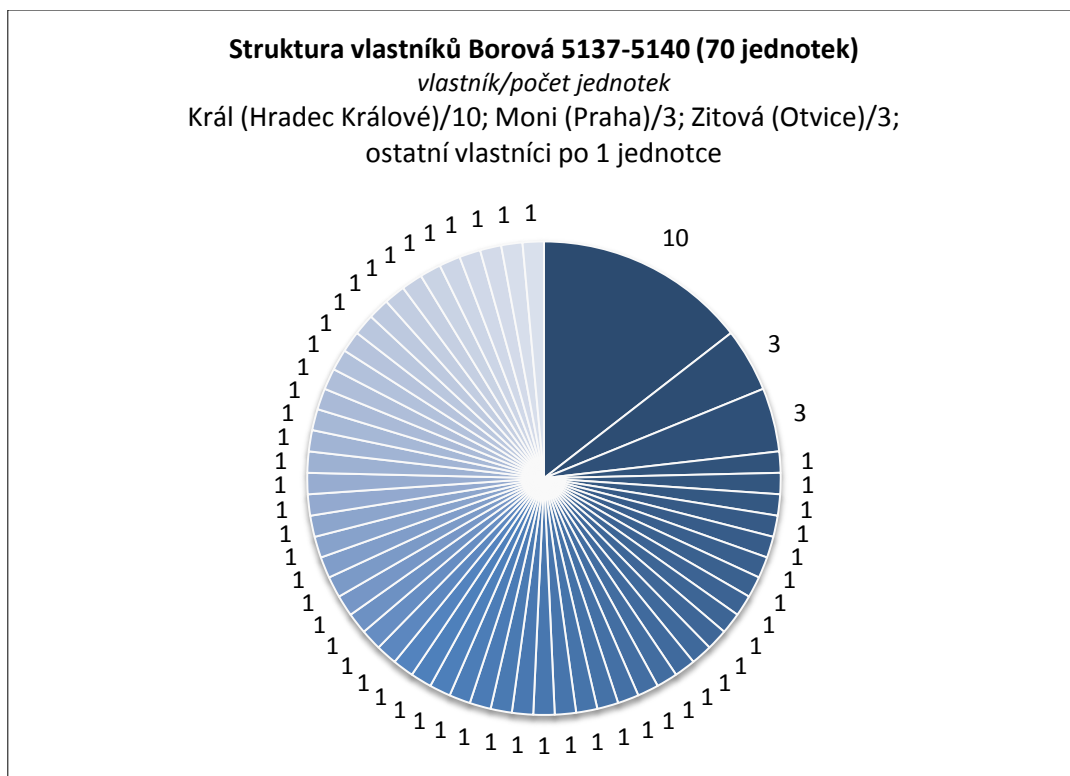
Sídlště Zahradní - ulice Borová

Obrázek č. 3: Vlastnická struktura bytových domů v Borové

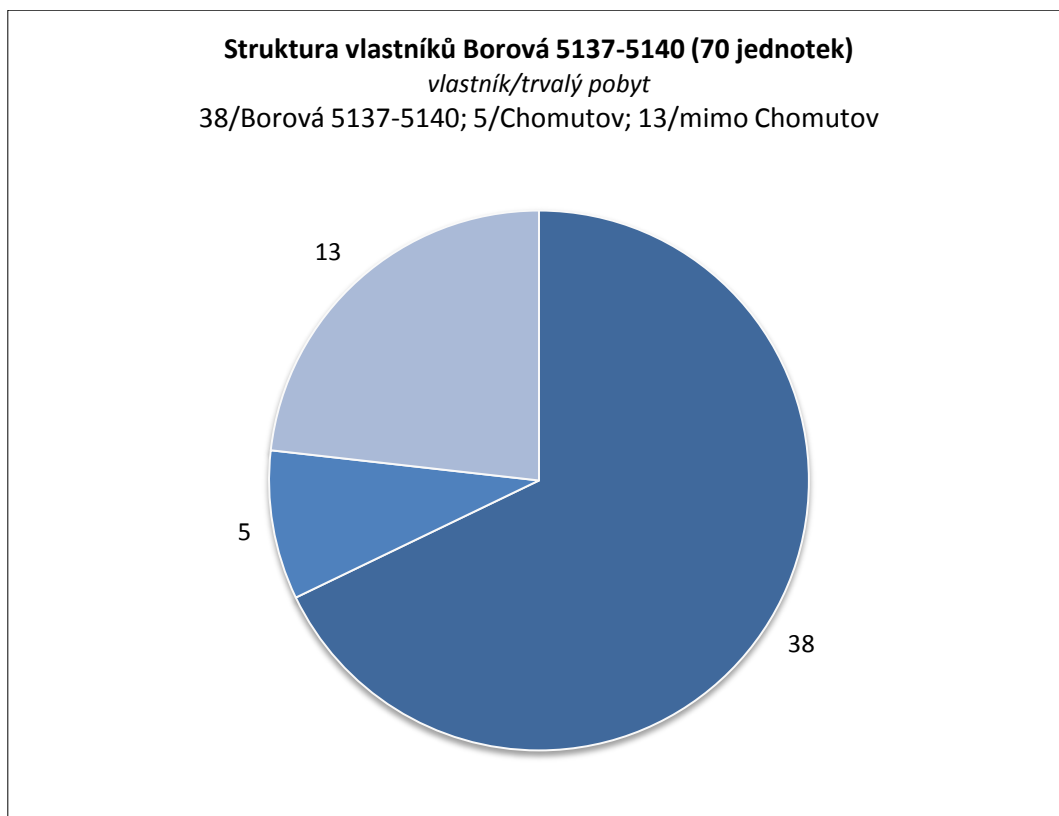
V ulici Borové byly jako lokality s vysokým podílem sociálně vyloučených osob identifikovány domy č. p. 5137 – 5140 a č. p. 5156 – 5158. Ostatní bytové domy v Borové, ať už jde o domy v družstevním vlastnictví nebo ve vlastnictví SVJ s vyrovnanou vlastnickou strukturou, nevykazují vyšší koncentraci sociálně vyloučených. Sledované domy jsou součástí sídlištní panelové zástavby, v jejich okolí se nacházejí základní prvky občanské vybavenosti. Dům č. p. 5137 – 5140 tvoří čtyři čísla popisná, kdy každé z nich má samostatný vchod. Celkem je v domě 70 jednotek. Dům č. p. 5156 – 5158 tvoří tři čísla popisná, rovněž zde má každé číslo popisné samostatný vchod. Celkem je v domě 73 jednotek. V domě č. p. 5137 – 5140 jsou tři vlastníci, kteří mají 3 a více bytových jednotek. V domě č. p. 5156 - 5158 jsou takoví vlastníci čtyři. Jedním z nich je J. Král, který v prvním ze sledovaných domů v Borové vlastní 10 jednotek a ve druhém 15 jednotek. Jde o téhož vlastníka, jehož byty se nacházejí v ulici Kyjická (30 jednotek - včetně jednotek manželky a syna) a v ulici Kamenná (3 jednotky). Zbývající vlastníky lze rozdělit do dvou skupin, jedna z nich v domě skutečně bydlí a druhá byty pronajímá. Následující grafy znázorňují strukturu vlastníků podle počtu vlastněných jednotek a strukturu vlastníků jednotek podle adresy bydliště.

Graf č. 11: Struktura vlastníků v domě č. p. 5137 – 5140 v Borové ulici podle počtu jednotek

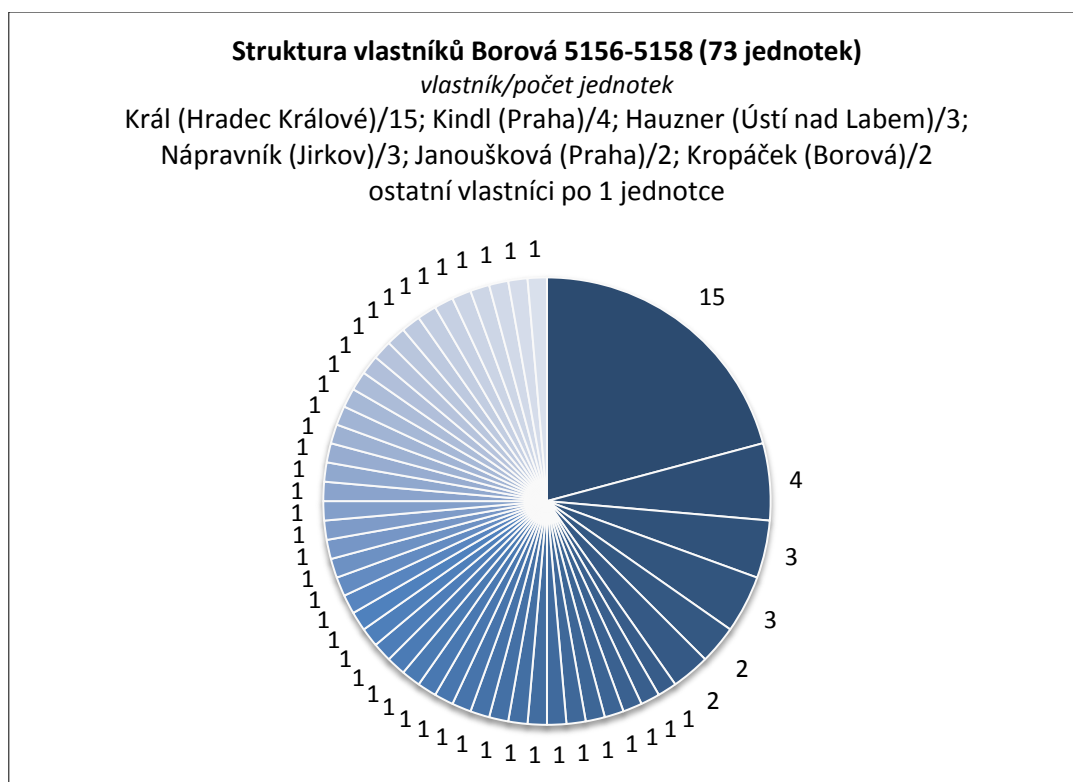
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 12: Struktura vlastníků v domě č. p. 5137 – 5140 v Borové ulici podle adresy pobytu

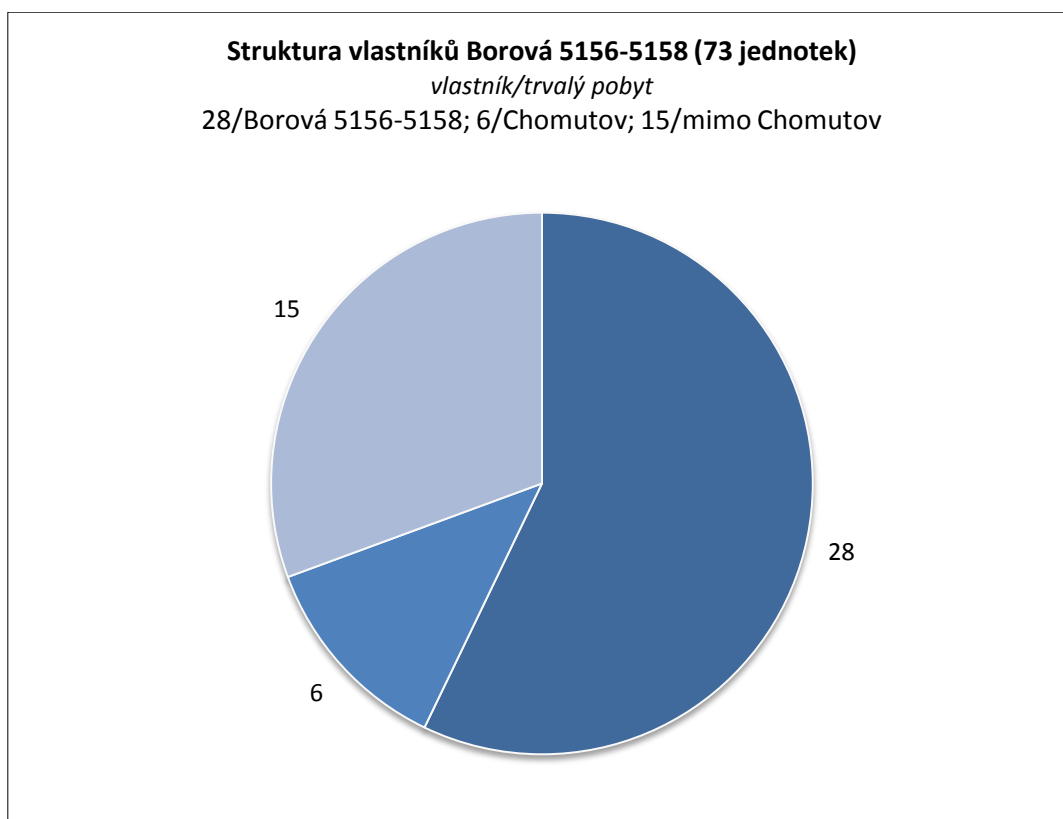
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 13: Struktura vlastníků v domě č. p. 5156 – 5158 v Borové ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 14: Struktura vlastníků v domě č. p. 5156 – 5158 v Borové ulici podle adresy pobytu

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Situace v obou sledovaných domech vykazuje množství podobných rysů, jako je tomu v případě domu č. p. 4649 - 4651 v Kyjické ulici, kde je J. Král většinovým vlastníkem jednotek. Také zde došlo k zásadním změnám po odprodeji většího množství jednotek do jeho vlastnictví. Velkou část Králových nájemníků představují sociálně slabší lidé, z nichž mnozí pobírají dávky v hmotné nouzi. Byty jsou pronajímány i problematičtým nájemcům a navíc tu dochází k časté fluktuaci, což všechno přispívá ke zhoršení situace v domech. Starousedlíci si většinou uvědomují, že hlavním problémem je orientace vlastníka na pronajímání jednotek sociálně vyloučeným osobám, přítomnost většího počtu Romů však považují rovněž za příčinu mnoha těžkostí. Především je trápí nepořádek, hlučnost a vandalismus některých nájemníků. Oslovení bydlící vlastníci velmi těžce nesou skutečnost, že se jejich byty, které zrekonstruovali a přebudovali podle svých představ, nacházejí v domech zasažených problémy spojenými s podnikáním s chudobou. V důsledku popsanych jevů se v posledních letech lokalita stala neatraktivní a na ceně ztratily i byty ve sledovaných domech. Přesto se členové výboru SVJ v domě č. p. 5137 – 5140 obávají, že současní bydlící vlastníci začnou reálně uvažovat o prodeji svých bytů. Členové výboru v obou domech dále zdůrazňovali vleklé obtíže s velkými dluhy ve fondu oprav za jednotky zmíněného vlastníka. Problémy s dluhy vůči SVJ řeší soud.

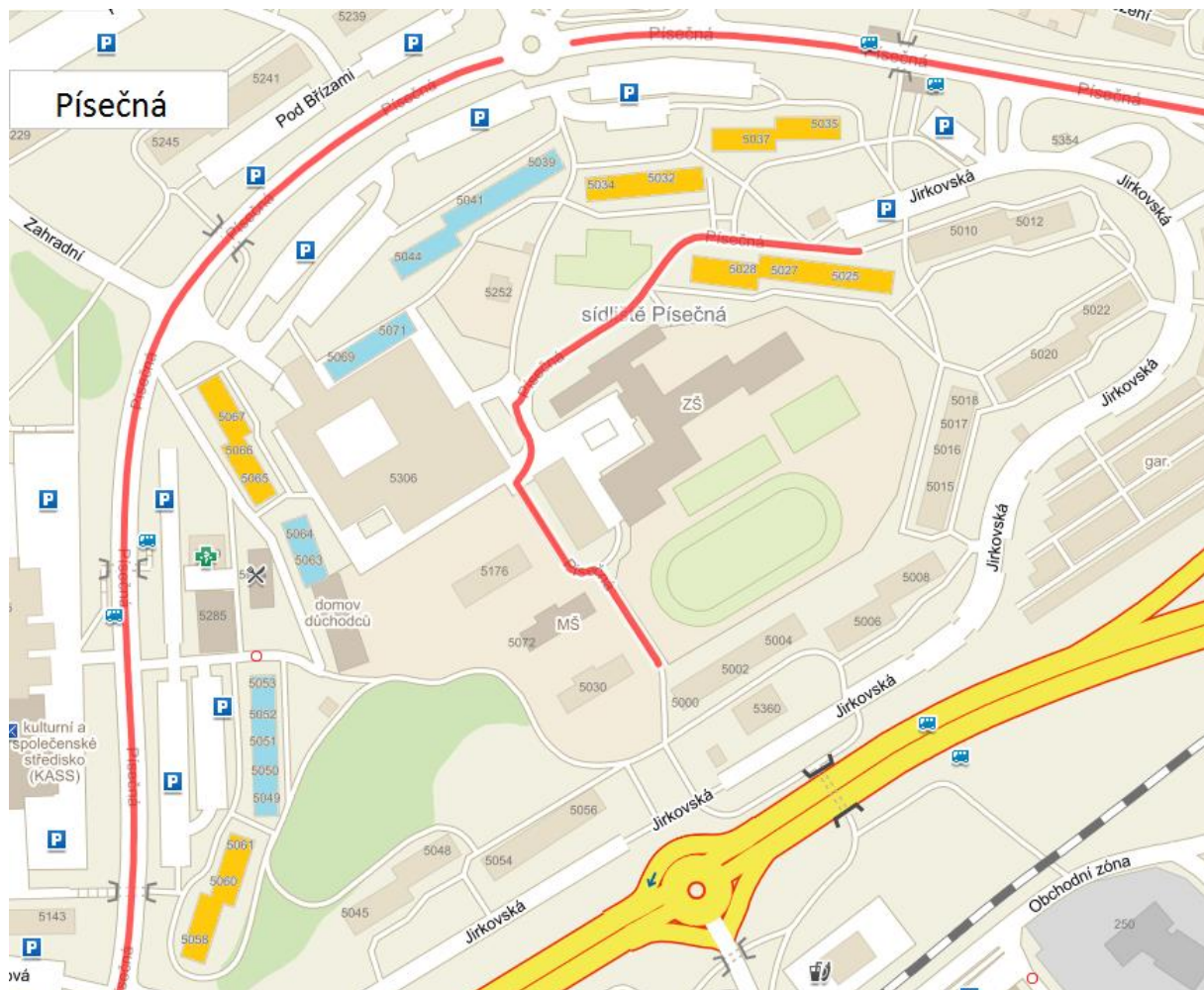
Nájemníci žijící v jednotkách nebydlících vlastníků uváděli, že mají uzavřeny písemné nájemní smlouvy. Nájemy jsou sjednávány na dobu určitou. U většiny vlastníků to bývá nejčastěji 1 rok s možností prodloužení. Doba, na kterou mají nájem obvykle sjednán nájemníci Králových jednotek, se pohybuje v řádech měsíců. Z výpovědí nájemníků vyplývá, že pokud se nájemce tzv. osvědčí, smlouva mu bývá prodloužena, nejčastěji opět o několik měsíců. Pokud ne, musí se odstěhovat a osoba pověřená správou jednotek hledá nové nájemníky. Jednotky jsou obvykle v krátkém čase znovu obsazeny s výjimkou bytů, jež vykazují výraznější známky snížené kvality. Podobně jako v Kyjické se ukázalo, že se někteří nájemníci nedostatečně orientují v nájemních smlouvách a nemají dostatek potřebných informací, proto plně důvěřují osobě zastupující většinové vlastníky, která vybírá nájem. Nájemné v pronajímaných bytech závisí na velikosti jednotek. Dotázaní nájemci vypovídali, že výše nájmu za 2+1 se pohybuje okolo 8 tisíc korun, za 3+1 dosahuje částky přibližně 10 tisíc korun, nájemné za 1+1 je zhruba 6 tisíc. V hodnocení bydlení u Králových se dotázaní do značné míry rozcházel, někteří vyjadřovali spokojenost s kvalitou bytu i s cenou nájmu, jiní si stěžovali na vady v bytech, které vlastník ani po urgencích neopravuje. Stejně jako v Kyjické se stížnosti týkaly jednání osoby pověřené správou jednotek.

Z výpovědí nájemníků dále vyšlo najevo, že lidé nejsou příliš obeznámeni s vlastnickou strukturou domů, fungováním správy domů ani se svými právy a povinnostmi. Nebylo výjimkou, že nájemníci nevěděli, kdo je vlastníkem bytu, který obývají. Právě mezi těmito nájemníky byli takoví, jež často mění bydliště a nemají pevnější vazby k žádnému místu. Potřebují vyřešit otázku bydlení, a tak využijí jakékoliv nabídky, přestože si jsou mnohdy vědomi toho, že nemají dostatek prostředků na nájemné a byt budou muset brzy zase opustit. Fluktuující nájemníci bývají vnímáni jako nejproblémovější - a mnohdy vinou kumulace svých existenčních potíží, také problémoví jsou – vzbuzují v ostatních nájemnících nejistotu a špatná očekávání. Problém migrujících „nových bezdomovců“ by pomohlo řešit zřízení

instituce „mentora pro bydlení“ či rozšíření působností domovníka, kteří by s nově příchozími navázali prvotní kontakt, což by usnadnilo jejich zabydlení, nastavilo efektivní komunikační kanál a přispělo k normalizaci vzájemných vztahů v domě. Činnost takového pracovníka by se dala navázat na aktivity terénních sociálních pracovníků, kteří by tak získali lepší přehled o situaci v konkrétních domech a mohli rozvíjet integrační potenciál nově příchozích. Domovník či mentor by se mohl také stát významným činitelem komunitní práce, která je jedním z nástrojů udržitelného rozvoje chomutovských sídlišť.

Sídliště Písečná - ulice Písečná

Obrázek č. 4: Vlastnická struktura bytových domů v Písečné

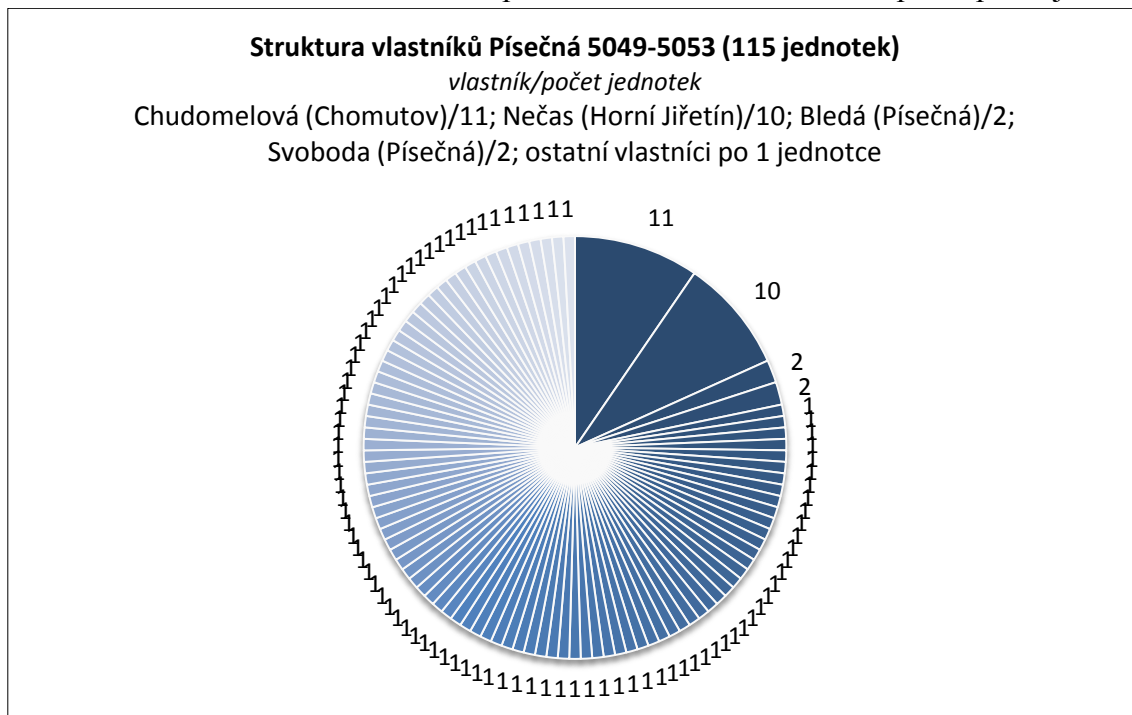

- Společenství vlastníků jednotek
- Stavební bytové družstvo Chomutov

V ulici Písečné bylo identifikováno několik domů vykazujících vyšší podíl sociálně vyloučených osob. Opět jde o domy ve vlastnictví SVJ. Jak již bylo zmíněno výše, vzhledem k nutnému souhlasu družstva s podnájmem jednotek není zastoupení sociálně vyloučených v družstevních domech tak výrazné, jako je tomu u domů vlastněných SVJ. Také v případě sledovaných domů došlo k odkoupení většího množství jednotek za účelem podnikání. Někteří vlastníci se zaměřují na pronájem bytů sociálně slabším lidem pobírajícím dávky v hmotné nouzi. V domech s vyšším počtem takto pronajímaných bytů dochází častěji k narušení sousedských vztahů, obtížím v komunikaci mezi obyvateli a zvýšenému napětí. V Písečné je více domů, kde se nachází větší množství bytů pronajímaných osobám sociálně vyloučeným či osobám sociálním vyloučením ohroženým, problémy v soužití se tudíž projevují i ve veřejných prostorech v přilehlém okolí.

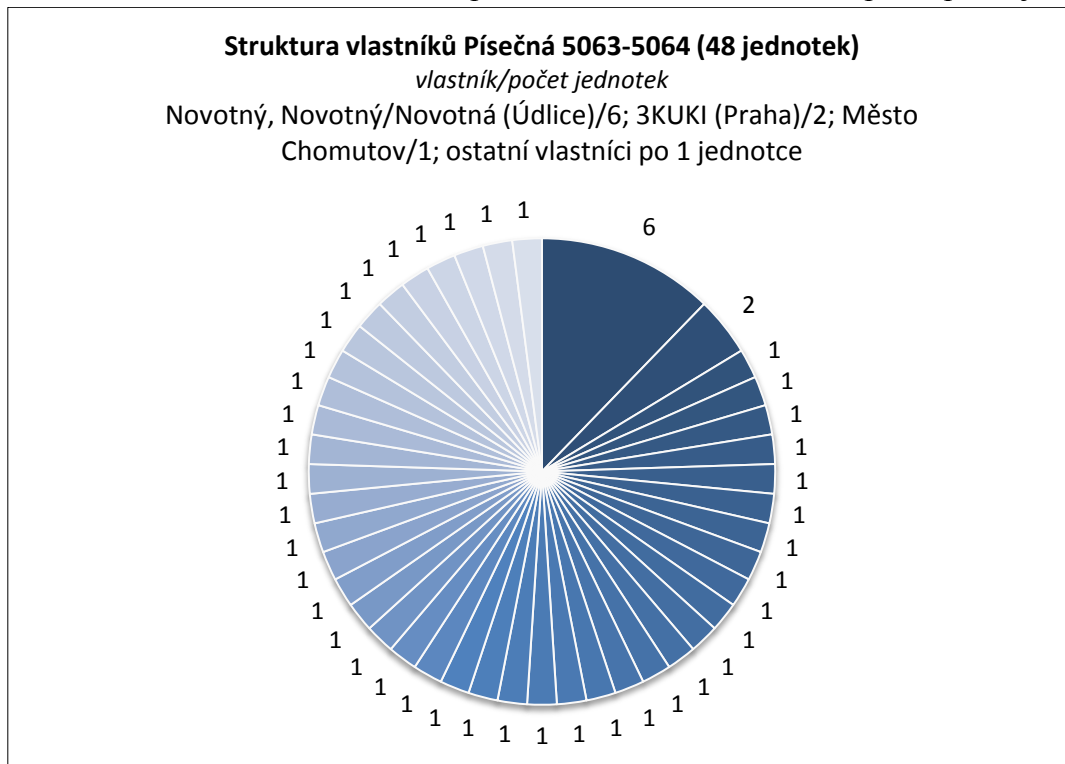
Podrobnější rozbor skladby majitelů jednotek v domech, jež jsou ve vlastnictví SVJ, ukázal, že v ulici Písečná je vyšší počet bytů vlastníků pronajímajících byty sociálně slabším. Za více problematické je možné označit právě domy, respektive čísla popisná, kde takoví vlastníci mají více bytových jednotek. Podle údajů z katastru nemovitostí nejsou mezi vlastníky více jednotek příliš zastoupeny firmy ani cizí státní příslušníci. Výjimkou je firma se sídlem v Praze, která v jednom z domů v Písečné ulici vlastní 2 jednotky, byty v jejím vlastnictví můžeme najít například i v Kamenné. V domech, kde je vlastnická struktura vyrovnaná, tj. žádný z vlastníků nedisponuje větším počtem jednotek, je možné předpokládat menší podíl sociálně vyloučených osob, nicméně i zde se mohou problematické rodiny či jednotlivci objevit. Grafy ukazují strukturu vlastníků v jednotlivých domech podle počtu vlastněných jednotek. Jsou zde zahrnuty pouze domy, kde figurují vlastníci vyššího počtu jednotek.

Graf č. 15: Struktura vlastníků v domě č. p. 5049 – 5053 v Písečné ulici podle počtu jednotek

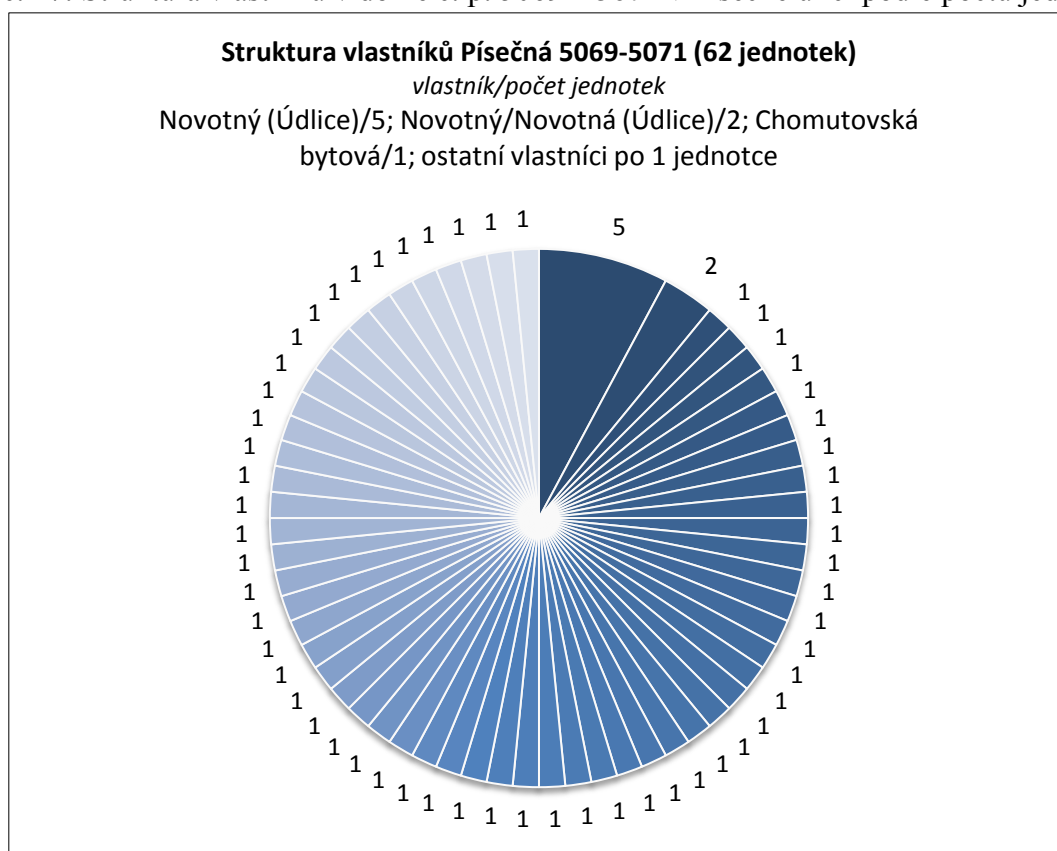
Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 16: Struktura vlastníků v domě č. p. 5063 – 5064 v Písečné ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Graf č. 17: Struktura vlastníků v domě č. p. 5069 – 5071 v Písečné ulici podle počtu jednotek

Zdroj dat: Katastr nemovitostí

Situace v domech v ulicích Kyjická, Kamenná, Borová a Písečná, kde byl identifikován vyšší podíl sociálně vyloučených osob, není zcela totožná. Lze však najít celou řadu shodných rysů. Jedná se o domy ve vlastnictví SVJ, jejichž obyvateli jsou bydlící vlastníci jednotek, z nichž významnou skupinu představují starousedlíci, dále jsou to nebydlící vlastníci a nájemníci bytových jednotek nebydlících vlastníků. Rozhodně není možné všechny nebydlící vlastníky považovat za majitele bytů, jež by se daly označit jako sociálně vyloučené. A stejně tak není možné všechny osoby žijící v nájmu považovat za ohrožené sociální exkluzí. Mezi obyvateli domů jsou zastoupeni lidé, kteří mají stabilní zaměstnání a vyšší dosažené vzdělání i lidé nezaměstnaní, nekvalifikovaní a zadlužení. Zbývající část se nachází někde uprostřed. Sociální vyloučení bývá spojováno s romskou etnicitou, ale v případě sledovaných domů není objektivní vše zjednodušit zobecňujícím vzorcem, že každý Rom = sociálně vyloučený = problematický nájemník. Nicméně vyšší koncentrace nezaměstnaných Romů pobírajících dávky v hmotné nouzi vyvolává v domech problémy v soužití, přestože skutečně problémových romských obyvatel je jen malé procento.

V naprosté většině domů s vyšším podílem sociálně vyloučených osob se opakuje mechanismus vzniku problémů. Objevili se tam vlastníci, kteří koupili byty za účelem podnikání a pronajímají je sociálně slabým za částky vyšší, než je tržní nájemné, k čemuž jim nahrává současné nastavení systému dávek v České republice. Důsledkem tohoto tzv. podnikání s chudobou jsou již zmiňované obtíže v soužití, které mohou vést k výraznějšímu odlivu běžných obyvatel a bydlících vlastníků, jenž by ohrožení sociálním vyloučením podstatně zvýšil. Sledované lokality totiž buď již horší pověst měly, nebo jí postupně získaly a staly se výrazně méně atraktivní pro potenciální zájemce o koupi bytu k bydlení, nikoliv k pronajímání. Část nabízených jednotek by pak velmi pravděpodobně rozšířila počet sociálně vyloučených bytů. Ke snížení tohoto rizika by mohla přispět opatření podporující zapojení všech obyvatel do snah o zlepšení situace v domech za využití různých forem komunitní práce. Prostřednictvím nástrojů komunitní práce by dále mohla být podpořena komunikace mezi obyvateli s různým sociálním statutem či vytvářen pozitivní vztah k místu bydliště například formou svépomocných akcí, do nichž by byli zapojeni zástupci všech skupin obyvatel.

Napjaté vztahy mezi jednotlivými skupinami se netýkají jen vnitřních prostor domů, ve všech sledovaných lokalitách byly rovněž zdůrazňovány problémy v soužití na veřejných prostranstvích. Právě proto, že se uváděné negativní jevy (dělání nepořádku, hlučnost, vulgární chování vůči kolemjdoucím, vandalismus, atd.) odehrávají na ulici, ovlivňují atmosféru sídlišť i postoje jejich obyvatel. Z této skutečnosti vychází doporučení, že s lokalitami podobného charakteru je třeba pracovat jako s celky. Využití různých nástrojů pro stabilizaci rodin se znaky sociálního vyloučení je samozřejmě nutné, stejně tak je ovšem potřeba, aby jejich okolí pochopilo, že tyto aktivity nejsou dalším investováním „do Romů“ či „do nepřizpůsobivých“, ale že jsou naopak snahou o řešení problémů, jež se ho bezprostředně dotýkají.

Vstupní analýza Chomutov

Reference:

Český statistický úřad

Veřejná databáze: Sčítání lidu, bytů a domů: Definitivní výsledky: Obyvatelstvo
Domy
Byty
Domácnosti

Souhrnná data o České republice: Okresy České republiky
Kraje České republiky

Území, sídelní struktura: Územně analytické podklady

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Regionální výstupy: Ročenky

<https://www.czso.cz/csu/czso/krajske-rocenky>

MV ČR

Statistiky: Cizinci s povoleným pobytem

<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>

Katastr nemovitostí – Český úřad zeměměřičský a katastrální

Nahlížení do katastru nemovitostí: Stavba
Jednotka

<http://nahliznidokn.cuzk.cz/>

Město Chomutov

Analýza efektivnosti poskytování sociálních služeb v sociálním centru Kamínek, Chomutov 2013-2015

<http://www.chomutov-projekty.eu/download/analyza-efektivnosti-poskytovani-socialnich-sluzeb.pdf>

Rámcová strategie rozvoje města Chomutov

www.chomutov-mesto.cz/?download=/ms-rzm-strategie-rozvoje/socioekonomicka-analyza-m-sta-2014.pdf

Koncepce sociální politiky statutárního města Chomutova se zaměřením na sociální začleňování 2013-2015

https://www.chomutov-mesto.cz/?download=_/i.000599/koncepce-socialni-politiky-statutarniho-m-sta-chomutova-se-zam-renim-na-socialni-zaclenovani-2013---2015.doc

Analýza rizikových lokalit v Chomutově

https://www.chomutov-mesto.cz/?download=/m-om-sv-dokumenty/analyza_rizikovych_lokalit_cv.doc

Mapový server města Chomutov

Správní obvody pracovníků sociálního odboru

http://cvtmap.chomutov-mesto.cz/mapa/oblasti-osv/?lb=osm&ly=oblasti_osv_1%2Coblasti_osv&c=-807580%3A-990995&z=5

Lokality městské policie

http://cvtmap.chomutov-mesto.cz/mapa/lokalita-mp/?lb=osm&ly=kamery_mp%2Clokalita_mp&c=-807580%3A-990995&z=5

Městská policie Chomutov

<http://www.mpchomutov.cz/>

Ústecký kraj

Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje

http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1692780

Mapa kriminality

<http://www.mapakriminality.cz/>